

INSTA ವಿದ್ಯಮಾನ

ವಾರದ ಪ್ರಚಲಿತ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳು

ಕನ್ನಡ & ಇಂಗ್ಲಿಷ್

By- **ನಂದನ್ ಸರ್**

October 4th Week 2025

- ವಿ ರೈಸ್ ಉಪಕ್ರಮ
- ಯುಪಿಒವಿ ಸಮಾವೇಶ
- ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಗ್ಯಾಸ್ಪೋಎಂಟರೈಟಿಸ್ ವಿರುದ್ಧ ರೋಟವೈರಸ್
- ರಾಜ್ಯ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ
- ಅರಣ್ಯಗಳ ಹಣಕಾಸು ಸ್ಥಿತಿ(SFF)
- REDD+ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
- ಬ್ರಹ್ಮೋಸ್
- ಕಾಮನ್ವೆಲ್ತ್ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟ
- ಶ್ರೀಲಂಕಾ ಪ್ರಧಾನಿಯವರ ಭಾರತ ಭೇಟಿ
- ಮಾವೋವಾದಿಗಳ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶರಣಾಗತಿ
- ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಜೆಂಡರ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕುರಿತು ಎಸ್ ಸಿ ರಚನೆ
- ಹೆನ್ರಿ ಪಾಸ್ಪೋರ್ಟ್ ಸೂಚ್ಯಂಕ
- ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಪಟಾಕಿಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಅನುಮತಿ
- WTI ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಮೆನನ್ IUCN ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ ಮೊದಲ ಏಷ್ಯನ್
- ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಏಳನೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭದ್ರತಾ ಪಡೆ(NSG) ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಸಮುದ್ರ ಶಕ್ತಿ—ವ್ಯಾಯಾಮ 2025
- ಡಾ. ಎಪಿಜೆ ಅಬ್ದುಲ್ ಕಲಾಂ
- ಭಾರತದ ಶುದ್ಧ ಇಂಧನ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ 'ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅಂಶ'
- ಸುಂದರಬನ್ ನ SAIME ಮಾದರಿ(ಜಲಕೃಷಿ ಮಾದರಿ) FAO ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದಿದೆ.
- ಭಾರತೀಯ ತೋಳ.
- ಕುರುಡು ಶ್ರಮ ಶಕ್ತಿ ನೀತಿ 2025 ಅನಾವರಣ
- ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಅನ್ಯಲೋಕದ ಪ್ರಭೇದಗಳು

- UPI ಪಾವತಿಗಳಿಗೆ ಬಯೋಮೆಟ್ರಿಕ್, ಧರಿಸಬಹುದಾದ ಗಾಜಿನ ದೃಢೀಕರಣ
- ಕೇಂದ್ರ, ರಾಜ್ಯ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ಅರ್ಬಿಐನ ಓಂಬುಡ್ಸ್ಮನ್ ಯೋಜನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ
- ಪಿಎಂ-ಕುಸುಮ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
- 93ನೇ ವಾಯುಪಡೆ ದಿನ
- ಬಾಡಿಗೆ ತಾಯ್ನ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪೂರ್ವಾನ್ವಯ ಅನ್ವಯದ ಕುರಿತು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್
- ವಿಶ್ವ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ದಿನ
- ಅಟಕಾಮ ಮರುಭೂಮಿ
- ಅಪ್ಪಿಕಾದ ಗ್ರೇಟ್ ಗ್ರೀನ್ ವಾಲ್ ಯೋಜನೆ
- ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯು ತನ್ನ ಜಾಗತಿಕ ಶಾಂತಿಪಾಲನಾ ಪಡೆಯ 25%ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಸಕ್ಷಮ್
- ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನದ ವಿದೇಶಾಂಗ ಸಚಿವರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದರು
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿ 2025-2030
- ಸಾವೆಲ್ಯೂಟ್ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆ
- ಭಾರತ್ ಟ್ರಾಕ್ಸಿ
- CCRAS ನಿಂದ SPARK 4.0
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಸಿರು ಜಲಜನಕ ಮಿಷನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಬಂದರುಗಳು ಹಸಿರು ಜಲಜನಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.
- ಬಯೋಮೆಡಿಸಿನ್ ಸಂಶೋಧನಾ ವೃತ್ತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
- ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಶ್ರೇಯಾಂಕಗಳು 2026
- ಯುಕೆ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯವರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅಧಿಕೃತ ಭೇಟಿ.
- ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನೇಮಕಾತಿ

INSTA ವಿದ್ಯಮಾನ

WEEKLY CURRENT AFFAIRS

OCTOBER 4TH Week 2025

We Rise Initiatives

Syllabus: GS2/ Women Empowerment

In News

- 'We Rise (Women Entrepreneurs Reimagining Inclusive and Sustainable Enterprises) initiative was launched recently.

We Rise Initiatives

- **Objective** - to empower women entrepreneurs to expand globally through trade facilitation, mentorship, and strategic partnerships.
- **Launched by** - by NITI Aayog's Women Entrepreneurship Platform (WEP) under its Award to Reward (ATR) initiative

Women Entrepreneurship Platform (WEP)

- Launched in NITI Aayog in 2018
- It serves as a national aggregator to strengthen India's women entrepreneurship

Award to Reward (ATR) initiative

- It was launched in 2023
- **Objective** - to institutionalize WEP's partnership framework by bringing together ecosystem stakeholders to address specific needs of women entrepreneurs while celebrating their success stories.

UPOV Convention

Syllabus: GS2/IR

Context

- A new report by GRAIN warns of growing corporate control over seeds via free trade agreements.
- **Powerful economies** — including the US, EU, Japan and the UAE — are pushing harsh IP rules on plant varieties.

'ವಿ ರೈಸ್' ಉಪಕ್ರಮ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS2/ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- 'ವಿ ರೈಸ್' (ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಅಂತರ್ಗತ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಮರುಕಲ್ಪಿಸುವುದು) ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.

ನಾವು ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತೇವೆ

- ಉದ್ದೇಶ - ವ್ಯಾಪಾರ ಸೌಲಭ್ಯ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುವುದು .
- ನೀತಿ ಆಯೋಗದ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತಾ ವೇದಿಕೆ (WEP) ತನ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪುರಸ್ಕಾರ (ATR) ಉಪಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ - ಇವರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ .

ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತಾ ವೇದಿಕೆ (WEP)

- 2018 ರಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಆಯೋಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು
- ಭಾರತದ ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಗ್ರಾಹಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಶಸ್ತಿ-ಪುರಸ್ಕಾರ (ATR) ಉಪಕ್ರಮ

- ಇದನ್ನು 2023 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು
- ಉದ್ದೇಶ - ಮಹಿಳಾ ಉದ್ಯಮಿಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪಾಲುದಾರರನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ WEP ಯ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಸಾಂಸ್ಥಿಕಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅವರ ಯಶಸ್ಸಿನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದು.

ಯುಪಿಒವಿ ಸಮಾವೇಶ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS2/IR

ಸಂದರ್ಭ

- ಮುಕ್ತ ವ್ಯಾಪಾರ ಒಪ್ಪಂದಗಳ ಮೂಲಕ ಬೀಜಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾರ್ಪೊರೇಟ್ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಬಗ್ಗೆ GRAIN ನ ಹೊಸ ವರದಿಯು ಎಚ್ಚರಿಸಿದೆ.
- ಅಮೆರಿಕ, ಯುರೋಪಿಯನ್ ಒಕ್ಕೂಟ, ಜಪಾನ್ ಮತ್ತು ಯುಎಇ ಸೇರಿದಂತೆ ಪ್ರಬಲ ಆರ್ಥಿಕತೆಗಳು ಸಸ್ಯ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಮೇಲೆ ಕಠಿಣ ಐಪಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹೇರುತ್ತಿವೆ.

Union for the Protection of New Varieties of Plants (UPOV) Convention 1991

- **Mandate** - It is an international treaty that provides a framework for intellectual property rights for plant breeders.
- **Adoption and Enforcement**- The 1991 Act, which entered into force in 1998
- **Significance** - It strengthens breeders' rights compared to earlier versions of the convention and has significant implications for farmers and the seed industry.

Rotavirus Vaccine Effective Against Gastroenteritis in Children

Syllabus: GS2/ Health

Context

- According to a recent study India's indigenous rotavirus vaccine, Rotavac, has significantly reduced rotavirus-related gastroenteritis cases among children since its introduction in the Universal Immunisation Programme (UIP).

Rotavac

- **Introduction:** India introduced Rotavac, an indigenous oral rotavirus vaccine, in 2016 under the Universal Immunisation Programme, administered at 6, 10, and 14 weeks of age.

Rotavirus

- **Responsible pathogen** - A highly contagious, double-stranded RNA virus from the Reoviridae family.
- **Target population:** Primarily affects infants and young children under the age of five. Adults can also be infected, but symptoms are typically mild.
- **Symptoms:** Fever, nausea, vomiting, abdominal cramps, and severe, watery diarrhea. The biggest concern is severe dehydration, which can be life-threatening if untreated.

ಹೊಸ ಸಸ್ಯ ಪ್ರಭೇದಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಒಕ್ಕೂಟ (UPOV) ಸಮಾವೇಶ 1991

- ಆದೇಶ - ಇದು ಸಸ್ಯ ತಳಿಗಾರರಿಗೆ ಬೌದ್ಧಿಕ ಆಸ್ತಿ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಪ್ಪಂದವಾಗಿದೆ.
- ದತ್ತು ಸ್ವೀಕಾರ ಮತ್ತು ಜಾರಿ - 1998 ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ 1991 ರ ಕಾಯಿದೆ .
- ಮಹತ್ವ - ಇದು ಸಮಾವೇಶದ ಹಿಂದಿನ ಆವೃತ್ತಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ತಳಿಗಾರರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ರೈತರು ಮತ್ತು ಬೀಜ ಉದ್ಯಮದ ಮೇಲೆ ಗಮನಾರ್ಹ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ.

ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಗ್ಯಾಸ್ಟ್ರೋಎಂಟರೈಟಿಸ್ ವಿರುದ್ಧ ರೋಟಾವೈರಸ್ ಲಸಿಕೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS2/ ಆರೋಗ್ಯ

ಸಂದರ್ಭ

- ಇತ್ತೀಚಿನ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ, ಭಾರತದ ಸ್ಥಳೀಯ ರೋಟಾವೈರಸ್ ಲಸಿಕೆ, ರೋಟಾವ್ಯಾಕ್ ಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ರೋಗನಿರೋಧಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಿದಾಗಿನಿಂದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ರೋಟಾವೈರಸ್-ಸಂಬಂಧಿತ ಗ್ಯಾಸ್ಟ್ರೋಎಂಟರೈಟಿಸ್ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದೆ.

ರೋಟಾವಾಕ್

- ಪರಿಚಯ: ಭಾರತವು 2016 ರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ರೋಗನಿರೋಧಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಮೌಖಿಕ ರೋಟಾವೈರಸ್ ಲಸಿಕೆಯಾದ ರೋಟಾವಾಕ್ ಅನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿತು . ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು 6, 10 ಮತ್ತು 14 ವಾರಗಳ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ರೋಟಾವೈರಸ್

- ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ರೋಗಕಾರಕ - ರಿಯೋವಿರಿಡೆ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದ, ಹೆಚ್ಚು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ, ಡಬಲ್-ಸ್ಟ್ರಾಂಡೆಡ್ ಆರ್ಎನ್ಎ ವೈರಸ್.
- ಗುರಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ : ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಶಿಶುಗಳು ಮತ್ತು ಐದು ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ. ವಯಸ್ಕರು ಸಹ ಸೋಂಕಿಗೆ ಒಳಗಾಗಬಹುದು, ಆದರೆ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- ಲಕ್ಷಣಗಳು: ಜ್ವರ, ವಾಕರಿಕೆ, ವಾಂತಿ, ಹೊಟ್ಟೆ ಸೆಳೆತ, ಮತ್ತು ತೀವ್ರವಾದ, ನೀರಿನಂಶದ ಅತಿಸಾರ. ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಕಾಳಜಿಯಿಂದ ತೀವ್ರವಾದ ನಿರ್ಜಲೀಕರಣ, ಇದು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡದಿದ್ದರೆ ಜೀವಕ್ಕೆ ಅಪಾಯಕಾರಿ.

- **Transmission:** Occurs primarily through the **fecal-oral route—by contact with contaminated hands, surfaces, or objects.** It can also spread through **contaminated food and water.**

State Mining Readiness Index

Syllabus: GS3/ Economy

Context

- **The Ministry of Mines has released the State Mining Readiness Index (SMRI) and corresponding State rankings.**

State Mining Readiness Index (SMRI)

- **Mandate** - This index is designed to **benchmark State performance in facilitating and reforming the mining sector.**
- The index aims to **promote transparency, efficiency, and sustainable mining by encouraging competition among States.**
- **Indicators-**
  1. Auction performance,
  2. Early mine operationalization,
  3. Thrust on exploration
  4. Sustainable mining pertaining
  5. Non-coal minerals.

Categorisation of States

- **States have been divided into three categories based on their mineral endowment;**
- The top three ranked States in **Category A (Mineral-rich States): Madhya Pradesh, Rajasthan, and Gujarat.**
- The top three ranked States in **Category B (Moderately endowed States): Uttar Pradesh, and Assam.**
- The top three ranked States in **Category C (Lesser-endowed States): Punjab, Uttarakhand, and Tripura.**

- **ಹರಡುವಿಕೆ:** ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಮಲ-ಮೌಖಿಕ ಮಾರ್ಗದ ಮೂಲಕ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ - ಕಲುಷಿತ ಕೈಗಳು, ಮೇಲ್ಮೈಗಳು ಅಥವಾ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಪರ್ಕದ ಮೂಲಕ . ಇದು ಕಲುಷಿತ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಮೂಲಕವೂ ಹರಡಬಹುದು.

ರಾಜ್ಯ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS3/ ಆರ್ಥಿಕತೆ

ಸಂದರ್ಭ

- ಗಣಿ ಸಚಿವಾಲಯವು ರಾಜ್ಯ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ (SMRI) ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರಾಜ್ಯ ಶ್ರೇಯಾಂಕಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಸೂಚ್ಯಂಕ (SMRI)

- **ಆದೇಶ** - ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ವಲಯವನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯನ್ನು ಮಾನದಂಡವಾಗಿ ಅಳೆಯಲು ಈ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ .
- ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಸ್ಪರ್ಧೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ, ದಕ್ಷತೆ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಈ ಸೂಚ್ಯಂಕದ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ .
- **ಸೂಚಕಗಳು-**
  1. ಹರಾಜಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ,
  2. ಆರಂಭಿಕ ಗಣಿ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ,
  3. ಪರಿಶೋಧನೆಯ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತು
  4. ಸುಸ್ಥಿರ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಂಶಗಳು
  5. ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಅಲ್ಲದ ಖನಿಜಗಳು.

ರಾಜ್ಯಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ

- ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಖನಿಜ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ;
- A- ವರ್ಗ ಅಧಿಕ ಖನಿಜ ಹೊಂದಿದ ಮೊದಲ ಮೂರು ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದ ರಾಜ್ಯಗಳು : ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ರಾಜಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಗುಜರಾತ್.
- B- ವರ್ಗ ಮಧ್ಯಮ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮೊದಲ ಮೂರು ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದ ರಾಜ್ಯಗಳು : ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಅಸ್ಸಾಂ.
- C- ವರ್ಗ ಕಡಿಮೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮೊದಲ ಮೂರು ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದ ರಾಜ್ಯಗಳು : ಪಂಜಾಬ್, ಉತ್ತರಾಖಂಡ ಮತ್ತು ತ್ರಿಪುರ.

State of Finance for Forests (SFF) Report Syllabus :GS3/Environment

In News

- The first State of Finance for Forests (SFF) report was recently released by the United Nations Environment Programme (UNEP).

State of Finance for Forests (SFF)

- It provides a global overview of **public and private forest finance in 2023**,
- It compares current flows with the **investments needed to realize forests' potential to address climate change, biodiversity loss, and land degradation.**

Key Findings

- In 2023, global forest finance stood at US\$84 billion, far below the US\$300 billion needed annually by 2030 and US\$498 billion by 2050, leaving a US\$216 billion yearly gap.

REDD+ Programme Syllabus: GS3/Environment

Context

- According to a study, only a small number of tropical forests have achieved significant cuts in deforestation, with just 19% meeting their reported targets.
- These offset projects are a part of the REDD+ programme.

REDD+ (Reducing Emissions from Deforestation and Degradation Plus)

- It is a climate change **initiative under** the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)
- It offers **financial incentives for developing countries to reduce greenhouse gas emissions** from deforestation and forest degradation.
- The "plus" in REDD+ includes additional activities like the **conservation and sustainable management of forests** and the **enhancement of forest carbon stocks.**

ಅರಣ್ಯಗಳ ಹಣಕಾಸು ಸ್ಥಿತಿ (SFF) ವರದಿ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ : ಜಿಎಸ್ 3/ಪರಿಸರ

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಪರಿಸರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (UNEP) ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅರಣ್ಯಗಳ ಹಣಕಾಸು ಸ್ಥಿತಿಯ (SFF) ಮೊದಲ ವರದಿಯನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿತು.

ಅರಣ್ಯಗಳ ಹಣಕಾಸು ಸ್ಥಿತಿ (SFF)

- 2023 ರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮತ್ತು ಖಾಸಗಿ ಅರಣ್ಯ ಹಣಕಾಸಿನ ಜಾಗತಿಕ ಅವಲೋಕನವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ,
- ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ, ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ನಷ್ಟ ಮತ್ತು ಭೂ ಅವನತಿಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಕಾಡುಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಹೊಡಿಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಇದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಹರಿವುಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸುತ್ತದೆ .

ಪ್ರಮುಖ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು

- 2023 ರಲ್ಲಿ, ಜಾಗತಿಕ ಅರಣ್ಯ ಹಣಕಾಸು US\$84 ಶತಕೋಟಿಯಷ್ಟಿತ್ತು, ಇದು 2030 ರ ವೇಳೆಗೆ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ US\$300 ಶತಕೋಟಿ ಮತ್ತು 2050 ರ ವೇಳೆಗೆ US\$498 ಶತಕೋಟಿಗಿಂತ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ, ಇದು ವಾರ್ಷಿಕ US\$216 ಶತಕೋಟಿ ಅಂತರವನ್ನು ಉಳಿಸಿದೆ.

REDD+ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS3/ಪರಿಸರ

ಸಂದರ್ಭ

- ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಕಾರ, ಕೆಲವೇ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಉಷ್ಣವಲಯದ ಕಾಡುಗಳು ಮಾತ್ರ ಅರಣ್ಯನಾಶದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಕಡಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿವೆ, ಕೇವಲ 19% ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ವರದಿಯಾದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ತಲುಪಿವೆ.

REDD+ (ಅರಣ್ಯನಾಶ ಮತ್ತು ಅವನತಿಯಿಂದ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಪ್ಲಸ್)

- ಇದು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಚೌಕಟ್ಟು ಸಮಾವೇಶ (UNFCCC) ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದೆ .
- ಅರಣ್ಯನಾಶ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ನಾಶದಿಂದ ಹಸಿರುಮನೆ ಅನಿಲ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ಇದು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ .
- REDD+ ನಲ್ಲಿರುವ "ಪ್ಲಸ್" ಅರಣ್ಯಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ಇಂಗಾಲದ ದಾಸ್ತಾನುಗಳ ವರ್ಧಿತತೆಯಂತಹ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

- The goal is to **provide a financial value for forests** that encourages developing countries to protect them

BrahMos

Syllabus: GS3/Defence

Context

- **Defence Minister Rajnath Singh and Chief Minister of Uttar Pradesh Yogi Adityanath flagged off the first batch of BrahMos missiles manufactured at the BrahMos Aerospace unit in Lucknow, Uttar Pradesh.**

BrahMos Missile

- **Joint Venture:** Between **DRDO (India)** and **NPO Mashinostroyeniya (Russia)**.
- **Name Origin:** Derived from the **Brahmaputra (India)** and **Moskva (Russia)** rivers.
- **First Test:** Conducted on **June 12, 2001**.
- **Type:** "Fire and forget" **supersonic cruise missile — can be launched from land, sea, or air in all-weather conditions**, and is nearly impossible to intercept.
- **Combat Use:** **Reportedly used for the first time during Operation Sindoor.**

Speed:

- **Current:** **Mach 2.8 (Supersonic)**
- **Future:** **Mach 5+ (Hypersonic version under development)**

Range:

- **Initially 290 km (under MTCR limit)**
- **Extended to 400 km, with a 600+ km variant under development.**

Additional information - Missile Technology Control Regime (MTCR)

- **Objective** - The Missile Technology Control Regime (MTCR) is a group of 35 member states that seeks **to limit the proliferation of missiles and missile technology.**
- **Established in** - The group was formed in **1987.**

- ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಆರ್ಥಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಇದರ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ .

ಬ್ರಹ್ಮೋಸ್

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: ಜಿಎಸ್ 3 / ರಕ್ಷಣಾ

ಸಂದರ್ಭ

- ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಲಕ್ನೋದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮೋಸ್ ಏರೋಸ್ಪೇಸ್ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾದ ಮೊದಲ ಬ್ಯಾಚ್ ಬ್ರಹ್ಮೋಸ್ ಕ್ಷಿಪಣಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಣಾ ಸಚಿವ ರಾಜನಾಥ್ ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಯೋಗಿ ಆದಿತ್ಯನಾಥ್ ಅವರು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು.

ಬ್ರಹ್ಮೋಸ್ ಕ್ಷಿಪಣಿ

- **ಜಂಟಿ ಉದ್ಯಮ :** **DRDO (ಭಾರತ)** ಮತ್ತು **NPO ಮಶಿನೋಸ್ಟ್ರೋಯೆನಿಯಾ (ರಷ್ಯಾ)** ನಡುವೆ.
- **ಹೆಸರಿನ ಮೂಲ :** **ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ (ಭಾರತ)** ಮತ್ತು **ಮಾಸ್ಕಾ (ರಷ್ಯಾ)** ನದಿಗಳಿಂದ ಬಂದಿದೆ .
- **ಮೊದಲ ಪರೀಕ್ಷೆ :** **ಜೂನ್ 12, 2001** ರಂದು ನಡೆಸಲಾಯಿತು .
- **ಪ್ರಕಾರ:** "ಫೈರ್ ಅಂಡ್ ಫರ್ಗೆಟ್" ಸೂಪರ್‌ಸಾನಿಕ್ ಕ್ರೂಸ್ ಕ್ಷಿಪಣಿ - ಎಲ್ಲಾ ಹವಾಮಾನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ, ಸಮುದ್ರ ಅಥವಾ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಉಡಾಯಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ.
- **ಯುದ್ಧ ಬಳಕೆ:** **ಆಪರೇಷನ್ ಸಿಂಧೂರ್** ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ವರದಿಯಾಗಿದೆ .

ವೇಗ:

- **ಪ್ರಸ್ತುತ:** **ಮ್ಯಾಕ್ 2.8 (ಸೂಪರ್‌ಸಾನಿಕ್)**
- **ಭವಿಷ್ಯ:** **ಮ್ಯಾಕ್ 5+ (ಹೈಪರ್‌ಸಾನಿಕ್ ಆವೃತ್ತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಂತದಲ್ಲಿ)**

ಶ್ರೇಣಿ:

- **ಆರಂಭದಲ್ಲಿ 290 ಕಿ.ಮೀ (MTCR ಮಿತಿಯೊಳಗೆ)**
- **400 ಕಿ.ಮೀ.ಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ, 600+ ಕಿ.ಮೀ. ರೂಪಾಂತರವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿದೆ.**

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿ - ಕ್ಷಿಪಣಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ನಿಯಂತ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (MTCR)

- **ಉದ್ದೇಶ** - ಕ್ಷಿಪಣಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ನಿಯಂತ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (MTCR) 35 ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಗುಂಪಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಕ್ಷಿಪಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ಷಿಪಣಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಮಿತಿಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ವರ್ಷ** - ಈ ಗುಂಪನ್ನು 1987 ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾಯಿತು.

- India became a member of the MTCR in 2016

Commonwealth Games Syllabus: Miscellaneous

Context

- Gujarat's largest city Ahmedabad has been recommended as the "proposed host" by the executive board of Commonwealth Sport.
- India last hosted the CWG in Delhi in 2010.

Commonwealth Games

- Started in 1930 (inaugural event in Hamilton, Canada) as the British Empire Games.
- It is a multi-sport international event, modeled on the Olympics, involving athletes from the Commonwealth of Nations and their associated territories.
- The Commonwealth of Nations, or simply the Commonwealth, is a voluntary association of 54 sovereign countries, most of which were former colonies of the British Empire.
- Commonwealth Games is the world's second-largest multi-sport event from 71 nations and territories.

Sri Lankan PM's State Visit to India Syllabus: GS2/IR

Context

- The Sri Lankan Prime Minister is on a state visit to India.

India and Sri Lanka Relations

- Diplomatic Ties: Diplomatic relations established in 1948 after Sri Lanka's independence.
- Trade Relations: India-Sri Lanka Free Trade Agreement (ISFTA) in 2000 contributed significantly towards the expansion of trade between the two countries.

- ಭಾರತವು 2016 ರಲ್ಲಿ MTCR ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಯಿತು.

ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: ಇತರೆ

ಸಂದರ್ಭ

- ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ಸ್ಪೋರ್ಟ್ಸ್‌ನ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಮಂಡಳಿಯು ಗುಜರಾತ್‌ನ ಅತಿದೊಡ್ಡ ನಗರವಾದ ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಅನ್ನು "ಪ್ರಸ್ತಾವಿತ ಆತಿಥೇಯ" ಎಂದು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದೆ.
- ಭಾರತ ಕೊನೆಯ ಬಾರಿಗೆ 2010 ರಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ಗೇಮ್ಸ್ ಆಯೋಜಿಸಿತ್ತು.

ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟ

- (ಕೆನಡಾದ ಹ್ಯಾಮಿಲ್ಟನ್‌ನಲ್ಲಿ ಉದ್ಘಾಟನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ) ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಎಂಪೈರ್ ಗೇಮ್ಸ್ ಆಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.
- ಇದು ಬಹು-ಕ್ರೀಡಾ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದು, ಒಲಿಂಪಿಕ್ಸ್ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ, ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಂಬಂಧಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.
- ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು, ಅಥವಾ ಸರಳವಾಗಿ ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್, 54 ಸಾರ್ವಭೌಮ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ಸಂಘವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಹಿಂದಿನ ವಸಾಹತುಗಳಾಗಿದ್ದವು.
- ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟವು 71 ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿಂದ ವಿಶ್ವದ ಎರಡನೇ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಬಹು-ಕ್ರೀಡಾಕೂಟವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಲಂಕಾ ಪ್ರಧಾನಿಯವರ ಭಾರತ ಭೇಟಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS2/IR

ಸಂದರ್ಭ

- ಶ್ರೀಲಂಕಾದ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅಧಿಕೃತ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಲಂಕಾ ಸಂಬಂಧಗಳು

- ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು : ಶ್ರೀಲಂಕಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ 1948 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು.
- ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಬಂಧಗಳು: 2000 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತ-ಶ್ರೀಲಂಕಾ ಮುಕ್ತ ವ್ಯಾಪಾರ ಒಪ್ಪಂದ (ISFTA) ಎರಡೂ ದೇಶಗಳ ನಡುವಿನ ವ್ಯಾಪಾರದ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಗಣನೀಯ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿತು.

- **Maritime Security and Defence Cooperation: In 2011**, a decision was taken to establish the **Colombo Security Conclave** which aims to further promote maritime security in the Indian Ocean Region.
- **India and Sri Lanka conduct a joint Military exercise named 'Mitra Shakti', Trilateral Maritime Exercise "Dosti", and a Naval exercise named SLINEX.**
- **Multilateral Forum Collaboration: India and Sri Lanka are member nations of several regional and multilateral organizations such as the South Asian Association for Regional Cooperation (SAARC) and BIMSTEC.**

Mass Surrender of Maoists Syllabus: GS3/Internal Security

Context

- **210 Maoists surrendered in Dandakaranya region of Chhattisgarh, following a similar event in Maharashtra, as a part of a broader strategy by the Union and state governments to abandon violence and embrace rehabilitation.**

Maoism, or Left-Wing Extremism (LWE)

- It was rooted in **radical communist ideology**, advocating **armed struggle to overthrow the state** and establish a classless society.
- **Left-Wing Extremism** in India traces its roots to the **Naxalbari uprising of 1967 in West Bengal, inspired by Mao Zedong's revolutionary tactics.**
- The movement **gained momentum** through the formation of groups like the **Communist Party of India (Marxist-Leninist)** and later the **CPI (Maoist)**, which rejected electoral politics and embraced violent revolution.

- ಕಡಲ ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಣಾ ಸಹಕಾರ: 2011 ರಲ್ಲಿ , ಹಿಂದೂ ಮಹಾಸಾಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಡಲ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕೊಲಂಬೊ ಭದ್ರತಾ ಸಮಾವೇಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು .
- ಭಾರತ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಲಂಕಾ ' ಮಿತ್ರ ಶಕ್ತಿ' ಎಂಬ ಜಂಟಿ ಮಿಲಿಟರಿ ವ್ಯಾಯಾಮ, "ದೋಸ್ತಿ" ಎಂಬ ತ್ರಿಪಕ್ಷೀಯ ಸಮುದ್ರ ವ್ಯಾಯಾಮ ಮತ್ತು ಸ್ಲಿನ್‌ಕ್ಸ್ ಎಂಬ ನೌಕಾ ವ್ಯಾಯಾಮವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತವೆ.
- ಬಹುಪಕ್ಷೀಯ ವೇದಿಕೆ ಸಹಯೋಗ: ಭಾರತ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಲಂಕಾ ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಹಕಾರ ಸಂಘ (ಸಾರ್ಕ್) ಮತ್ತು ಬಿಮ್‌ಸ್ಟೆಕ್‌ನಂತಹ ಹಲವಾರು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಬಹುಪಕ್ಷೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಾಗಿವೆ.

ಮಾವೋವಾದಿಗಳ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶರಣಾಗತಿ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS3/ಆಂತರಿಕ ಭದ್ರತೆ

ಸಂದರ್ಭ

- ಹಿಂಸಾಚಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಪುನರ್ವಸತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ವಿಶಾಲ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಭಾಗವಾಗಿ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಇದೇ ರೀತಿಯ ಘಟನೆಯ ನಂತರ, ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಢದ ದಂಡಕಾರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 210 ಮಾವೋವಾದಿಗಳು ಶರಣಾದರು.

ಮಾವೋವಾದ, ಅಥವಾ ಎಡಪಂಥೀಯ ಉಗ್ರವಾದ (LWE)

- ಮೂಲಭೂತ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿತ್ತು , ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಉರುಳಿಸಲು ಮತ್ತು ವರ್ಗರಹಿತ ಸಮಾಜವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಶಸ್ತ್ರ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿತು .
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಡಪಂಥೀಯ ಉಗ್ರವಾದವು 1967 ರಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ನಕ್ಸಲ್ಬರಿ ದಂಗೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೂಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ಇದು ಮಾವೋ ಯಿಡಾಂಗ್ ಅವರ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ತಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿದೆ.
- ಈ ಚಳುವಳಿಯು ಚುನಾವಣಾ ರಾಜಕೀಯವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಭಾರತೀಯ ಕಮ್ಯುನಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷ (ಮಾರ್ಕ್ಸ್ವಾದಿ-ಲೆನಿನಿಸ್ಟ್) ಮತ್ತು ನಂತರ ಸಿಪಿಐ (ಮಾವೋವಾದಿ) ನಂತಹ ಗುಂಪುಗಳ ರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ವೇಗವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು .

Reasons for Maoism, or Left-Wing Extremism (LWE) in India

- **Left-Wing Extremism:** LWE has historically thrived in regions marked by **poverty, illiteracy, and lack of basic services.**

Many tribal communities have faced:

1. **Land alienation due to mining and industrial projects;**
2. **Displacement without adequate rehabilitation;**
3. **Limited access to education, healthcare, and employment;**
4. **Governance Deficit:** Remote districts often suffer from weak administrative presence and poor delivery of public services.

This vacuum allowed Maoist groups to:

1. Establish parallel governance structures;
2. Exploit local grievances;
3. Gain legitimacy among disenfranchised populations;
4. **Tribal Discontent:** Tribal populations, especially in forested regions have long felt excluded from mainstream development.

Decline in Influence

- **Red Corridor** - Once widespread across the 'Red Corridor', Maoist influence has significantly declined due to sustained government action.

Government Strategy To Tackle LWE

- **The National Policy and Action Plan (2015) to address LWE outlines a holistic approach:**
  1. Enhancing security infrastructure and personnel;
  2. Promoting road connectivity and telecom access;
  3. Ensuring rights and entitlements of tribal communities;
- **MHA has reaffirmed the government's resolve to eliminate LWE by March 31, 2026, urging Maoists to abandon violence and join the mainstream.**

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾವೋವಾದ ಅಥವಾ ಎಡಪಂಥೀಯ ಉಗ್ರವಾದ (LWE) ಉಂಟಾಗಲು ಕಾರಣಗಳು

- ಎಡಪಂಥೀಯ ಉಗ್ರವಾದ : ಬಡತನ, ಅನಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೇವೆಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ LWE ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದೆ .

ಅನೇಕ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಎದುರಿಸಿವೆ:

1. ಗಣಿಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಭೂ ಪರಿಭಾರೆ;
2. ಸಾಕಷ್ಟು ಪುನರ್ವಸತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಸ್ಥಳಾಂತರ;
3. ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತ ಪ್ರವೇಶ;
4. ಆಡಳಿತ ಕೊರತೆ : ದೂರದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದುರ್ಬಲ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಉಪಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳ ಕಳಪೆ ವಿತರಣೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತವೆ.

ಈ ನಿರ್ವಾತವು ಮಾವೋವಾದಿ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು:

1. ಸಮಾನಾಂತರ ಆಡಳಿತ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು;
2. ಸ್ಥಳೀಯ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
3. ಹಕ್ಕು ವಂಚಿತ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಸಮ್ಮತತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು;
4. ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರ ಅಸಮಾನತೆ: ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಹೊರಗಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂದು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಕುಸಿತ

- **ರೆಡ್ ಕಾರಿಡಾರ್** - ಒಮ್ಮೆ 'ರೆಡ್ ಕಾರಿಡಾರ್' ನಾಡ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿದ್ದು, ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ನಿರಂತರ ಕ್ರಮದಿಂದಾಗಿ ಮಾವೋವಾದಿ ಪ್ರಭಾವ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

LWE ಅನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ

- LWE ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆ (2015) ಸಮಗ್ರ ವಿಧಾನವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ:
  1. ಭದ್ರತಾ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು;
  2. ರಸ್ತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ದೂರಸಂಪರ್ಕ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು;
  3. ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಅರ್ಹತೆಗಳನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು;
- **ಮಾರ್ಚ್ 31, 2026 ರೊಳಗೆ LWE ಅನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ಸರ್ಕಾರದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು MHA ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಿದೆ, ಮಾವೋವಾದಿಗಳು ಹಿಂಸಾಚಾರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಸೇರುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದೆ.**

Security Measures:

- **Deployment of Central Armed Police Forces (CAPFs) and specialized anti-Naxal units.**

Development Initiatives:

1. Road connectivity projects in remote tribal areas to improve access and mobility.
  2. Expansion of telecom networks, electricity, and banking services.
  3. Focus on education, healthcare, and livelihood programs to address socio-economic grievances.
- **Transformation of 'Red Zones' into Growth Corridors** through targeted investment.
  - Seminars like **'Bharat Manthan 2025 - Naxal Mukt Bharat'** aim to build consensus and share best practices across states.

SC Forms Panel on Transgender Persons
Syllabus: GS1/Social Issues
In News

- **The Supreme Court set up a committee under former Justice Asha Menon to formulate an equal opportunity policy for transgender individuals.**

Challenges Transgender Facing

1. Institutional gaps in implementing the **Transgender Persons (Protection of Rights) Act, 2019 and Rules.**
2. **Lack of data and representation in policymaking.**
3. **Healthcare discrimination.**
4. **Workplace barriers.**
5. **Social stigma.**

Steps Taken To Improve the Lives of Transgender Persons

- **Transgender Persons (Protection of Rights) Act, 2019** - It is aimed at **protecting the rights of transgender individuals and their welfare.** The act prohibits **discrimination against transgender people** in areas like **education, employment, healthcare, and public services.**

ಭದ್ರತಾ ಕ್ರಮಗಳು:

- ಕೇಂದ್ರ ಸಶಸ್ತ್ರ ಪೊಲೀಸ್ ಪಡೆಗಳು (CAPF ಗಳು) ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ನಕ್ಸಲ್ ವಿರೋಧಿ ಘಟಕಗಳ ನಿಯೋಜನೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉಪಕ್ರಮಗಳು:

1. ದೂರದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ಚಲನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ರಸ್ತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಯೋಜನೆಗಳು.
  2. ದೂರಸಂಪರ್ಕ ಜಾಲಗಳು, ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸೇವೆಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ.
  3. ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜೀವನೋಪಾಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನಹರಿಸುವುದು.
- 'ಕೆಂಪು ವಲಯ'ಗಳನ್ನು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕಾರಿಡಾರ್‌ಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು.
  - ಭಾರತ್ ಮಂಥನ್ 2025 - ನಕ್ಸಲ್ ಮುಕ್ತ ಭಾರತದಂತಹ ಸೆಮಿನಾರ್‌ಗಳು ಒಮ್ಮತವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಾದ್ಯಂತ ಉತ್ತಮ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಟ್ರಾನ್ಸ್ಜೆಂಡರ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕುರಿತು ಎನ್‌ಸಿ ಸಮಿತಿ ರಚನೆ
ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS1/ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು
ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- ಟ್ರಾನ್ಸ್ಜೆಂಡರ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಮಾಜಿ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಆಶಾ ಮೆನ್ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿತು.

ಟ್ರಾನ್ಸ್ಜೆಂಡರ್ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳು

1. ಟ್ರಾನ್ಸ್ಜೆಂಡರ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ (ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ) ಕಾಯ್ದೆ, 2019 ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಅಂತರಗಳು.
2. ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ದತ್ತಾಂಶ ಮತ್ತು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯದ ಕೊರತೆ.
3. ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ.
4. ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳದ ಅಡೆತಡೆಗಳು.
5. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಂಕ.

ಟ್ರಾನ್ಸ್ಜೆಂಡರ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವನವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳು

- ಟ್ರಾನ್ಸ್ಜೆಂಡರ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು (ಹಕ್ಕುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ) ಕಾಯ್ದೆ, 2019 - ಇದು ಟ್ರಾನ್ಸ್ಜೆಂಡರ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ, ಉದ್ಯೋಗ, ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೇವೆಗಳಂತಹ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಜೆಂಡರ್ ಜನರ ವಿರುದ್ಧ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ಈ ಕಾಯ್ದೆ ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತದೆ.

- **NALSA (2014):** Recognized transgender persons as a third gender.
- **National Portal for Transgender Persons:** Enables online applications for identity certificates.
- **SMILE scheme:** It is aimed at rehabilitation and support for transgender persons, including livelihood and social security components.

Henley Passport Index **Syllabus: GS2/ Miscellaneous**

In News

- **India's passport ranked 85th, granting visa-free access to 57 countries, a drop from 80th place in 2024. Singapore currently holds the top spot.**

Henley Passport Index

- **Mandate** - It is a popular ranking of global passports that measures passport strength by the number of destinations that holders can visit without a prior visa.
- The index ranks countries based on **statistics provided by the International Air Transport Association (IATA).**
- **Published by** - It started in 2006 Henley & Partners.

Key Highlights of Henley Passport Index 2025

- Globally, **Singapore leads the 2025 list** with visa-free access to 193 destinations, **followed by South Korea (190) and Japan (189).**
- **The United States has slipped out of the top 10 for the first time** in two decades, **ranking 12th this year** with access to 180 destinations
- **India's rank - 85th, granting visa-free access to 57 countries**

SC Allows Sale of Green Fireworks in Delhi **Syllabus: GS3/Environment**

In News

- The Supreme Court **relaxed its earlier blanket ban and permitted the sale and use of green firecrackers in the Delhi-NCR region,** subject to strict conditions.

- **ನಲ್ಸಾ (2014) :** ಟ್ರಾನ್ಸ್ಜೆಂಡರ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮೂರನೇ ಲಿಂಗಿಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ .
- **ಟ್ರಾನ್ಸ್ಜೆಂಡರ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪೋರ್ಟಲ್:** ಗುರುತಿನ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳಿಗಾಗಿ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ .
- **ಸ್ಮೈಲ್ ಯೋಜನೆ:** ಇದು ಜೀವನೋಪಾಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಟ್ರಾನ್ಸ್ಜೆಂಡರ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪುನರ್ವಸತಿ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ .

ಹೆನ್ಲಿ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಸೂಚ್ಯಂಕ **ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS2/ ಇತರೆ**

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- ಭಾರತದ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ 85 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ, 57 ದೇಶಗಳಿಗೆ ವೀಸಾ-ಮುಕ್ತ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ, 2024 ರಲ್ಲಿ 80 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಿಂಗಾಪುರ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಗ್ರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಹೆನ್ಲಿ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಸೂಚ್ಯಂಕ

- **ಮ್ಯಾಂಡೇಟ್** - ಇದು ಜಾಗತಿಕ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್‌ಗಳ ಜನಪ್ರಿಯ ನಕ್ಷೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಪೂರ್ವ ವೀಸಾ ಇಲ್ಲದೆ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಹೊಂದಿರುವವರು ಭೇಟಿ ನೀಡಬಹುದಾದ ಸ್ಥಳಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಬಲವನ್ನು ಅಳೆಯುತ್ತದೆ.
- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾಯು ಸಾರಿಗೆ ಸಂಸ್ಥೆ (IATA) ಒದಗಿಸಿದ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ದೇಶಗಳನ್ನು ಶ್ರೇಣೀಕರಿಸುತ್ತದೆ .
- **ಪ್ರಕಟಣೆ** - ಇದು 2006 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಹೆನ್ಲಿ & ಪಾರ್ಟ್ನರ್ಸ್.

ಹೆನ್ಲಿ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಸೂಚ್ಯಂಕ 2025 ರ ಪ್ರಮುಖ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು

- ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ, **2025 ರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಗಾಪುರ 193 ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ವೀಸಾ-ಮುಕ್ತ ಪ್ರವೇಶದೊಂದಿಗೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ, ನಂತರ ದಕ್ಷಿಣ ಕೊರಿಯಾ (190) ಮತ್ತು ಜಪಾನ್ (189) ಇವೆ.**
- ಎರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಅಮೆರಿಕವು ಟಾಪ್ 10 ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದಿದ್ದು, ಈ ವರ್ಷ 180 ತಾಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶದೊಂದಿಗೆ **12 ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.**
- ಭಾರತಕ್ಕೆ 85ನೇ ಸ್ಥಾನ, 57 ದೇಶಗಳಿಗೆ ವೀಸಾ ರಹಿತ ಪ್ರವೇಶ.

ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಪಟಾಕಿಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸುಪ್ರೀಂಕೋರ್ಟ್ ಅನುಮತಿ **ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS3/ಪರಿಸರ**

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಷೇಧವನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿತು ಮತ್ತು ದೆಹಲಿ-ಎನ್‌ಸಿಆರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಠಿಣ ಷರತ್ತುಗಳಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ಹಸಿರು ಪಟಾಕಿಗಳ ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಗೆ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿತು .

- The court noted that blanket bans had led to smuggling and use of more harmful conventional fireworks, and cited its **2018 Arjun Gopal judgment, which introduced green firecrackers and showed reduced emissions.**

Green firecrackers

- They are **eco-friendly** alternatives to traditional fireworks, developed to **address air pollution concerns.**
- They emit **30-35% less particulate matter and harmful gases like SO₂, NO_x, and CO,** and **exclude toxic substances such as barium nitrate.**
- They are **developed and approved by CSIR labs (NEERI and CEERI).**
- They **comply with prescribed noise limits** and are identifiable by green logos and QR codes.

WTI Founder Menon Becomes First Asian to Chair Key IUCN Panel

Syllabus: GS3/Environment

In News

- **The International Union for Conservation of Nature (IUCN) elected Wildlife Trust of India's (WTI) founder Vivek Menon as the new chair of the Species Survival Commission (SSC), making him the first Asian to hold the post.**

Species Survival Commission (SSC)

- The IUCN Species Survival Commission (SSC) is a **science-based network of more than 10,500 volunteer experts from almost every country of the world.**
- **It is one of the six expert commissions under the global body that advises the IUCN secretariat on matters concerning biodiversity and species conservation.**
- The commission and its specialist groups play a **key role in preparing the IUCN's red list of threatened species.**

- ವ್ಯಾಪಕ ನಿಷೇಧಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಹಾನಿಕಾರಕ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪಟಾಕಿಗಳ ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆ ಮತ್ತು ಬಳಕೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ ಎಂದು ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಗಮನಿಸಿತು ಮತ್ತು ಹಸಿರು ಪಟಾಕಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ 2018 ರ ಅರ್ಜುನ್ ಗೋಪಾಲ್ ತೀರ್ಪನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿತು.

ಹಸಿರು ಪಟಾಕಿಗಳು

- ಅವು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪಟಾಕಿಗಳಿಗೆ ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಪರ್ಯಾಯಗಳಾಗಿದ್ದು, ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಅವು 30-35% ಕಡಿಮೆ ಕಣಕಶ್ಮಲಗಳನ್ನು ಮತ್ತು SO₂, NO_x ಮತ್ತು CO ನಂತಹ ಹಾನಿಕಾರಕ ಅನಿಲಗಳನ್ನು ಹೊರಸೂಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಬೇರಿಯಂ ನೈಟ್ರೇಟ್ ನಂತಹ ವಿಷಕಾರಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಡುತ್ತವೆ.
- ಅವುಗಳನ್ನು CSIR ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು (NEERI ಮತ್ತು CEERI) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿವೆ ಮತ್ತು ಅನುಮೋದಿಸಿವೆ.
- ಅವು ನಿಗದಿತ ಶಬ್ದ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಹಸಿರು ಲೋಗೋಗಳು ಮತ್ತು QR ಕೋಡ್‌ಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

WTI ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಮೆನನ್ IUCN ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಿದ ಮೊದಲ ಏಷ್ಯನ್

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS3/ಪರಿಸರ

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಒಕ್ಕೂಟ (IUCN), ಭಾರತದ ವನ್ಯಜೀವಿ ಟ್ರಸ್ಟ್ (WTI) ಸ್ಥಾಪಕ ವಿವೇಕ್ ಮೆನನ್ ಅವರನ್ನು ಪ್ರಭೇದಗಳ ಬದುಕುಳಿಯುವ ಆಯೋಗದ (SSC) ಹೊಸ ಅಧ್ಯಕ್ಷರನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿತು, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಈ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ ಮೊದಲ ಏಷಿಯದವರು ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು.

ಪ್ರಭೇದಗಳ ಉಳಿವು ಆಯೋಗ (SSC)

- ಐಯುಸಿಎನ್ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಬದುಕುಳಿಯುವ ಆಯೋಗ (ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಸಿ) ಪ್ರಪಂಚದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶಗಳಿಂದ 10,500 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಯಂಸೇವಕ ತಜ್ಞರ ವಿಜ್ಞಾನ ಆಧಾರಿತ ಜಾಲವಾಗಿದೆ.
- ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಐಯುಸಿಎನ್ ಸಚಿವಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವ ಜಾಗತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಆರು ತಜ್ಞ ಆಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದಾಗಿದೆ.
- ಆಯೋಗ ಮತ್ತು ಅದರ ತಜ್ಞ ಗುಂಪುಗಳು IUCN ನ ಅಪಾಯದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

Additional Information - **International Union of Conservation of Nature**

- Establishment - 1948.
- Set up in - Gland, Switzerland.
- Objective - To promote international cooperation and to provide scientific knowledge and tools to aid conservation action.
- IUCN Red List - It established the IUCN Red List of Threatened Species in 1964.

IUCN Red List

- It is a list compiled by the IUCN, which contains the world's most comprehensive information on the conservation status of plants, animals, and fungus species.
- Species in the IUCN Red List - There are 143000 species on the Red List.
- India's membership in IUCN - India became a member in 1969
- The IUCN classification - The IUCN classification of species is based on their extinction/conservation status.

They are as follows

- Extinct (EX)
- Extinct in the Wild (EW)
- Critically Endangered (CR)
- Endangered (EN), Vulnerable (VU)
- Near Threatened (NT)
- Least Concern (LC)
- Data Deficient (DD)
- Not Evaluated (NE)

Seventh National Security Guard (NSG) Hub to Come up in Ayodhya **Syllabus :GS3/Security Forces**

In News

- Union Home Minister Amit Shah announced that a new NSG hub will be set up in Ayodhya, Uttar Pradesh.
- This will be the seventh NSG hub, joining existing ones in Mumbai, Chennai, Kolkata, Hyderabad, Ahmedabad, and Jammu.

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿ - ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಒಕ್ಕೂಟ

- ಸ್ಥಾಪನೆ - 1948.
- ಸ್ಥಾಪನೆ - ಗ್ಲಾಂಡ್, ಸ್ವಿಟ್ಜರ್ಲೆಂಡ್.
- ಉದ್ದೇಶ - ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಹಕಾರವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಐಯುಸಿಎನ್ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿ - ಇದು 1964 ರಲ್ಲಿ ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಐಯುಸಿಎನ್ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು.

ಐಯುಸಿಎನ್ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿ

- ಇದು IUCN ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಪಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಸಸ್ಯಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಲೀಂಧ್ರ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕುರಿತು ವಿಶ್ವದ ಅತ್ಯಂತ ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ಐಯುಸಿಎನ್ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಭೇದಗಳು - ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ 143000 ಪ್ರಭೇದಗಳಿವೆ .
- ಐಯುಸಿಎನ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಸದಸ್ಯತ್ವ - ಭಾರತವು 1969 ರಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯವಾಯಿತು .
- IUCN ವರ್ಗೀಕರಣ - ಜಾತಿಗಳ IUCN ವರ್ಗೀಕರಣವು ಅವುಗಳ ಅಳಿವು/ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ.

ಅವು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ

- ಅಳಿದುಹೋದ (ಉದಾ)
- ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ (EW)
- ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ (CR)
- ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ (EN), ದುರ್ಬಲ (VU)
- ಬೆದರಿಕೆಗೆ ಹತ್ತಿರ (NT)
- ಕನಿಷ್ಠ ಕಾಳಜಿ (LC)
- ಡೇಟಾ ಕೊರತೆ (ಡಿಡಿ)
- ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲಾಗಿಲ್ಲ (NE)

ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಏಳನೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭದ್ರತಾ ಪಡೆ (ಎನ್‌ಎಸ್‌ಜಿ) ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪನೆ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ : ಜಿಎಸ್ 3 / ಭದ್ರತಾ ಪಡೆಗಳು

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಎನ್‌ಎಸ್‌ಜಿ ಹಬ್ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದು ಕೇಂದ್ರ ಗೃಹ ಸಚಿವ ಅಮಿತ್ ಶಾ ಘೋಷಿಸಿದರು.
- ಇದು ಏಳನೇ NSG ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಮುಂಬೈ, ಚೆನ್ನೈ, ಕೋಲ್ಕತ್ತಾ, ಹೈದರಾಬಾದ್, ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಜಮ್ಮುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸೇರಲಿದೆ.

National Security Guard (NSG)

- **Elite Counter-Terrorism Force:** The NSG is a specialized force trained to **combat terrorism and handle critical security situations.**
- **Establishment:** In **1984**, following **Operation Blue Star.** Created under the b
- **Administrative and operational control:** Union Ministry of Home Affairs
- **Motto:** "Sarvatra Sarvottam Suraksha" (Everywhere, Supreme Security)
- **Key Roles:** Counter-terrorism operations, Hijacking situations, Bomb disposal and post-blast investigations, VIP security.

Exercise Samudra Shakti 2025

Syllabus: GS3/ Defence

Context

- The Indian Navy is hosting the fifth edition of the Indo-Indonesian Joint Bilateral Maritime Exercise, 'Samudra Shakti - 2025' at Visakhapatnam.

Exercise Samudra Shakti 2025

- Place - Visakhapatnam
- Participating countries - India and Indonesia
- Type - Bilateral Maritime Exercise

Dr. APJ Abdul Kalam

Syllabus: Miscellaneous

Context

- Birth anniversary of former President Dr. A.P.J. Abdul Kalam (1931-2015) was observed recently.

Dr. APJ Abdul Kalam

- Born on 15 October in Rameswaram, Tamil Nadu,
- He was a renowned aeronautical engineer and scientist, widely known as the "Missile Man of India."
- As Project Director at ISRO, he led the development of India's first Satellite Launch Vehicle (SLV-III), successfully launching the Rohini satellite in 1980.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭದ್ರತಾ ಪಡೆ (NSG)

- ವಿಶೇಷ ಕೌಂಟರ್-ಟೆರಿಸಂ ಫೋರ್ಸ್: NSG ಭಯೋತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಮತ್ತು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಭದ್ರತಾ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ವಿಶೇಷ ಪಡೆಯಾಗಿದೆ .
- ಸ್ಥಾಪನೆ : 1984 ರಲ್ಲಿ, ಆಪರೇಷನ್ ಬ್ಲೂ ಸ್ಟಾರ್ ನಂತರ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ
- ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಿಯಂತ್ರಣ: ಕೇಂದ್ರ ಗೃಹ ಸಚಿವಾಲಯ
- ಧ್ಯೇಯವಾಕ್ಯ : "ಸರ್ವತ್ರ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಸುರಕ್ಷಾ" (ಎಲ್ಲೆಡೆ, ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಭದ್ರತೆ)
- ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಗಳು : ಭಯೋತ್ಪಾದನಾ ನಿಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳು, ಅಪಹರಣದ ಸಂದರ್ಭಗಳು, ಬಾಂಬ್ ವಿಲೇವಾರಿ ಮತ್ತು ಸ್ಫೋಟದ ನಂತರದ ತನಿಖೆಗಳು, ವಿವಿಧ ಭದ್ರತೆ.

ಸಮುದ್ರ ಶಕ್ತಿ ವ್ಯಾಯಾಮ 2025

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: ಜಿಎನ್ 3 / ರಕ್ಷಣಾ

ಸಂದರ್ಭ

- ಭಾರತೀಯ ನೌಕಾಪಡೆಯು ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಐದನೇ ಆವೃತ್ತಿಯ ಇಂಡೋ-ಇಂಡೋನೇಷ್ಯಾ ಜಂಟಿ ದ್ವಿಪಕ್ಷೀಯ ಕಡಲ ವ್ಯಾಯಾಮ 'ಸಮುದ್ರ ಶಕ್ತಿ - 2025' ಅನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಸಮುದ್ರ ಶಕ್ತಿ ವ್ಯಾಯಾಮ 2025

- ಸ್ಥಳ - ವಿಶಾಖಪಟ್ಟಣ
- ಭಾಗವಹಿಸುವ ದೇಶಗಳು - ಭಾರತ ಮತ್ತು ಇಂಡೋನೇಷ್ಯಾ
- ವಿಧ - ದ್ವಿಪಕ್ಷೀಯ ಕಡಲ ವ್ಯಾಯಾಮ

ಡಾ. ಎಪಿಜೆ ಅಬ್ದುಲ್ ಕಲಾಂ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: ಇತರೆ

ಸಂದರ್ಭ

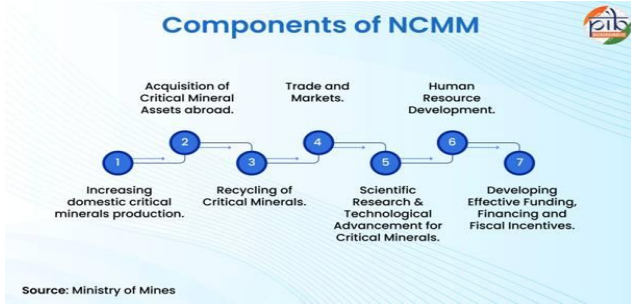
- ಮಾಜಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಡಾ. ಎಪಿಜೆ ಅಬ್ದುಲ್ ಕಲಾಂ (1931-2015) ಅವರ ಜನ್ಮ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವವನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು.

ಡಾ. ಎಪಿಜೆ ಅಬ್ದುಲ್ ಕಲಾಂ

- ತಮಿಳುನಾಡಿನ ರಾಮೇಶ್ವರಂನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 15 ರಂದು ಜನಿಸಿದರು.
- ಅವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವೈಮಾನಿಕ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದ್ದರು, "ಭಾರತದ ಕ್ಷಿಪಣಿ ಮನುಷ್ಯ" ಎಂದು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು.
- ಇಸ್ರೋದಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ, ಅವರು ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಉಪಗ್ರಹ ಉಡಾವಣಾ ವಾಹನ (SLV-III) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನೇತೃತ್ವ ವಹಿಸಿದ್ದರು, 1980 ರಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣಿ ಉಪಗ್ರಹವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಉಡಾಯಿಸಿದರು .

- Later, at DRDO, he spearheaded the **Integrated Guided Missile Development Programme (IGMDP)**, overseeing the development of the **AGNI and PRITHVI** missiles and **India's nuclear capabilities, including the Pokhran-II** nuclear tests.
- He served as the **11th President of India (2002–2007)** and is fondly **remembered as the 'People's President.'**
- His literary works include **Wings of Fire, India 2020, My Journey, and Ignited Minds.**
- He was awarded the **Padma Bhushan (1981), Padma Vibhushan (1990), and the highest civilian honour, Bharat Ratna (1997).**

The 'Critical Factor' in India's Clean Energy Ambitions
Syllabus: GS3/ Economy

Context

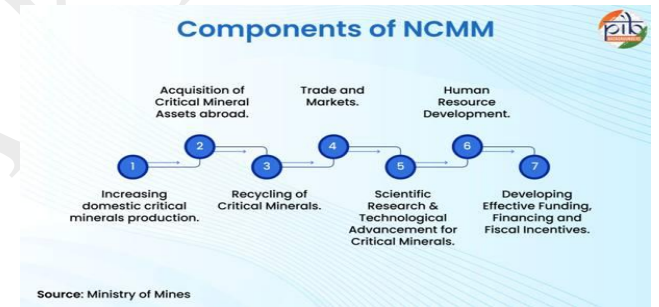
- As India targets **500 GW of renewable energy capacity by 2030 and net-zero emissions by 2070**, securing access to critical minerals has become a national priority.

Critical Minerals

- These are minerals that are **essential for economic development and national security.**
- The lack of availability of these minerals could potentially lead to "supply chain vulnerabilities and even disruption of supplies".

- ಇಂಟಿಗ್ರೇಟೆಡ್ ಗೈಡೆಡ್ ಮಿಸೈಲ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (IGMDP) ವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿದರು , ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಥಿವಿ ಕ್ಷಿಪಣಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪೋಖ್ರಾನ್-II ಪರಮಾಣು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಭಾರತದ ಪರಮಾಣು ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿದರು .
- ಅವರು ಭಾರತದ 11 ನೇ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯಾಗಿ (2002–2007) ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು 'ಜನರ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ' ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗ್ಸ್ ಆಫ್ ಫೈರ್, ಇಂಡಿಯಾ 2020, ಮೈ ಜರ್ನಿ ಮತ್ತು ಇಗ್ನೈಟೆಡ್ ಮೈಂಡ್ಸ್ ಸೇರಿವೆ.
- ಪದ್ಮಭೂಷಣ (1981), ಪದ್ಮವಿಭೂಷಣ (1990), ಮತ್ತು ಅತ್ಯುನ್ನತ ನಾಗರಿಕ ಗೌರವವಾದ ಭಾರತ ರತ್ನ (1997) ನೀಡಲಾಯಿತು .

ಭಾರತದ ಶುದ್ಧ ಇಂಧನ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ 'ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅಂಶ'
ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS3/ ಆರ್ಥಿಕತೆ

ಸಂದರ್ಭ

- ಭಾರತವು 2030 ರ ವೇಳೆಗೆ 500 GW ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು 2070 ರ ವೇಳೆಗೆ ನಿವ್ವಳ-ಶೂನ್ಯ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ನಿರ್ಣಾಯಕ ಖನಿಜಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸುವುದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದ್ಯತೆಯಾಗಿದೆ.

ನಿರ್ಣಾಯಕ ಖನಿಜಗಳು

- ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭದ್ರತೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಖನಿಜಗಳಾಗಿವೆ .
- ಈ ಖನಿಜಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಕೊರತೆಯು "ಪೂರೈಕೆ ಸರಪಳಿಯಲ್ಲಿನ ದುರ್ಬಲತೆಗಳು ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿ"ಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು.

List of Critical Minerals

- A total of 30 minerals were found to be most critical for India : Antimony, Beryllium, Bismuth, Cobalt, Copper, Gallium, Germanium, Graphite, Hafnium, Indium, Lithium, Molybdenum, Niobium, Nickel, PGE, Phosphorous, Potash, Rare Earth Elements (REEs), Rhenium, Silicon, Strontium, Tantalum, Tellurium, Tin, Titanium, Tungsten, Vanadium, Zirconium, Selenium and Cadmium.

India's Policy Push for Mineral Exploration

- **Domestic Reserves:** India has vast untapped mineral potential, with **lithium in Jammu and Kashmir (J&K) and Rajasthan**, and REEs in Odisha and Andhra Pradesh.
- **Policy Initiatives:** **National Mineral Exploration Policy (NMEP), 2016** and **Mines and Minerals (Development and Regulation) Act, 2021** have accelerated exploration through private participation and advanced surveys.
- **KABIL (Khanij Bidesh India Ltd) is acquiring overseas mineral assets to ensure supply security.**
- **National Critical Mineral Mission (NCMM) - It aims to strengthen the value chain from exploration to recovery.**

SAIME model (Aquaculture model) of Sundarbans wins FAO recognition

Syllabus: GS3/Environment/Economy

In News

- **The Sustainable Aquaculture in Mangrove Ecosystems (SAIME) model received Global Technical Recognition from the UN's Food and Agriculture Organization (FAO).**

Sustainable Aquaculture in Mangrove Ecosystems (SAIME) model

- **Developed by - Nature Environment and Wildlife Society (NEWS) in West Bengal's Sundarbans.**

ನಿರ್ಣಾಯಕ ಖನಿಜಗಳ ಪಟ್ಟಿ

- ಭಾರತಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟು 30 ಖನಿಜಗಳು ಅತ್ಯಂತ ನಿರ್ಣಾಯಕವೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ : ಆಂಟಿಮನಿ, ಬೆರಿಲಿಯಮ್, ಬಿಸ್ಮತ್, ಕೋಬಾಲ್ಡ್, ತಾಮ್ರ, ಗ್ಯಾಲಿಯಮ್, ಜರ್ಮೇನಿಯಮ್, ಗ್ಯಾಫೈಟ್, ಹ್ಯಾಫ್ನಿಯಮ್, ಇಂಡಿಯಮ್, ಲಿಥಿಯಂ, ಮಾಲಿಬ್ಡಿನಮ್, ನಿಯೋಬಿಯಂ, ನಿಕಲ್, ಪಿಜಿಇ, ಫಾಸ್ಫರಸ್, ಪೊಟ್ಯಾಶ್, ಅಪರೂಪದ ಭೂಮಿಯ ಅಂಶಗಳು (ಆರ್‌ಇಇಗಳು), ರೀನಿಯಮ್, ಸಿಲಿಕಾನ್, ಸ್ಟ್ರಾಂಷಿಯಂ, ಟ್ಯಾಂಟಲಮ್, ಟೆಲ್ಲೂರಿಯಮ್, ಟಿನ್, ಟಿಟಾನಿಯಮ್, ಟ್ಯಾಂಗ್ಸ್ಟನ್, ವನಾಡಿಯಮ್, ಜಿರೋನಿಯಮ್, ಸೆಲೆನಿಯಮ್ ಮತ್ತು ಕ್ಯಾಡ್ಮಿಯಮ್.

ಖನಿಜ ಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಭಾರತದ ನೀತಿ ಒತ್ತಾಯ

- **ದೇಶೀಯ ಮೀಸಲುಗಳು:** ಭಾರತವು ಇನ್ನೂ ಬಳಸದ ಅಪಾರ ಖನಿಜ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ (ಜೆ & ಕೆ) ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಲಿಥಿಯಂ ಮತ್ತು ಒಡಿಶಾ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆರ್‌ಇಇಗಳಿವೆ.
- **ನೀತಿ ಉಪಕ್ರಮಗಳು :** ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖನಿಜ ಪರಿಶೋಧನಾ ನೀತಿ (NMEP), 2016 ಮತ್ತು ಗಣಿ ಮತ್ತು ಖನಿಜಗಳು (ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ) ಕಾಯ್ದೆ, 2021 ಖಾಸಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಮುಂದುವರಿದ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಿಶೋಧನೆಯನ್ನು ವೇಗಗೊಳಿಸಿವೆ.
- **ಕಾಬಿಲ್ (ಖನಿಜ್ ಬಿಡೇಶ್ ಇಂಡಿಯಾ ಲಿಮಿಟೆಡ್) ಪೂರೈಕೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿದೇಶಿ ಖನಿಜ ಸ್ವತ್ತುಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.**
- **ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಖನಿಜ ಮಿಷನ್ (NCMM) - ಇದು ಪರಿಶೋಧನೆಯಿಂದ ಚೇತರಿಕೆಯವರೆಗೆ ಮೌಲ್ಯ ಸರಪಳಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.**

ಸುಂದರ್‌ಬನ್ಸ್‌ನ SAIME ಮಾದರಿ (ಜಲಕೃಷಿ ಮಾದರಿ) FAO ಮಾನ್ಯತೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದಿದೆ.

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS3/ಪರಿಸರ/ಆರ್ಥಿಕತೆ

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- **ಮ್ಯಾಂಗ್ರೋವ್ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಜಲಚರ ಸಾಕಣೆ (SAIME) ಮಾದರಿಯು UN ನ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ (FAO) ಜಾಗತಿಕ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಿತು.**

ಮ್ಯಾಂಗ್ರೋವ್ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಜಲಚರ ಸಾಕಣೆ (SAIME) ಮಾದರಿ

- **ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಸುಂದರ್‌ಬನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ವನ್ಯಜೀವಿ ಸೊಸೈಟಿ (NEWS) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ .**

- **Objective** - It is a **community-based initiative that integrates sustainable aquaculture practices with mangrove conservation and restoration**
- **Significance** - It enhances **coastal resilience, supports sustainable livelihoods, promotes chemical-free shrimp farming, and aids carbon sequestration and climate action.**

Sundarbans in West Bengal

Geographical location

- It is a vast contiguous mangrove forest ecosystem present in the **coastal region of Bay of Bengal**
- It spread over **India and Bangladesh** on the **Ganges, Brahmaputra and Meghna delta.**

Conservation efforts

- **UNESCO World Heritage site** - Sundarbans National Park was designated a UNESCO World Heritage site in 1987.
- **Biosphere Reserve** - Sunderbans was designated as a Biosphere Reserve by UNESCO in 2001.
- **Wetland of International Importance** - Sundarban Wetland, India was recognised as the 'Wetland of International Importance' under the Ramsar Convention in January 2019.
- **Flora and Fauna** - Sunderban National Park is known for its wide range of fauna, including 260 bird species and is **home to the Royal Bengal tiger, Gangetic dolphins and Estuarine crocodile**

Indian wolf

Syllabus: GS3/Species in News

News

- **The International Union for Conservation of Nature (IUCN) has for the first time evaluated the Indian wolf (Canis lupus pallipes)**

- ಉದ್ದೇಶ - ಇದು ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಸುಸ್ಥಿರ ಜಲಚರ ಸಾಕಣೆ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಮ್ಯಾಂಗ್ರೋವ್ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪುನಃಸ್ಥಾಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ.
- ಮಹತ್ವ - ಇದು ಕರಾವಳಿ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ, ಸುಸ್ಥಿರ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಮುಕ್ತ ಸೀಗಡಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇಂಗಾಲದ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಸುಂದರಬನಗಳು

ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ಥಳ

- ಬಂಗಾಳಕೊಲ್ಲಿಯ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಮ್ಯಾಂಗ್ರೋವ್ ಅರಣ್ಯ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ.
- ಗಂಗಾ, ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ಮತ್ತು ಮೇಘನಾ ನದಿಮುಖಜಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ..

ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು

- ಯುನೆಸ್ಕೋ ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ತಾಣ - ಸುಂದರಬನ್ಸ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು 1987 ರಲ್ಲಿ ಯುನೆಸ್ಕೋ ವಿಶ್ವ ಪರಂಪರೆಯ ತಾಣವೆಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು.
- ಜೀವಗೋಳ ಮೀಸಲು ಪ್ರದೇಶ - ಸುಂದರಬನಗಳನ್ನು 2001 ರಲ್ಲಿ ಯುನೆಸ್ಕೋ ಜೀವಗೋಳ ಮೀಸಲು ಪ್ರದೇಶವೆಂದು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿತು.
- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ - ಭಾರತದ ಸುಂದರಬನ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಜನವರಿ 2019 ರಲ್ಲಿ ರಾಮ್ಸರ್ ಸಮಾವೇಶದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 'ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶ' ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು .
- ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಸಂಕುಲ - ಸುಂದರ್ಬನ್ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನವು 260 ಪಕ್ಷಿ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ವ್ಯಾಪಕ ಶ್ರೇಣಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇದು ರಾಯಲ್ ಬಂಗಾಳ ಹುಲಿ, ಗಂಗಾ ಡಾಲ್ಫಿನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ನದೀಮುಖದ ಮೊಸಳೆಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ತೋಳ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS3/ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗಳು

ಸುದ್ದಿ

- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಒಕ್ಕೂಟ (IUCN) ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ತೋಳವನ್ನು (ಕ್ಯಾನಿಸ್ ಲೂಪಸ್ ಪ್ಯಾಲಿಪ್ಸ್) ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಿದೆ.

Indian wolf (*Canis lupus pallipes*)

- **Distribution** - The Indian Wolf is primarily found in **India and Pakistan, with its historic range confined south of the Himalayas**.
- It is mainly found in sixteen states with major populations in **Maharashtra, Madhya Pradesh, Gujarat, Rajasthan, and Karnataka**.
- **Threats : Habitat loss**

Draft Shram Shakti Niti, 2025 Unveiled Syllabus: GS2/Government Policy & Intervention

Context

- Recently, the Union Ministry of Labour & Employment has unveiled the Draft National Labour and Employment Policy, titled as Shram Shakti Niti 2025, aimed at reshaping India's labour landscape.

Shram Shakti Niti 2025 or National Labour and Employment Policy

- **Objective** - It aims to build a **labour ecosystem that is inclusive, equitable, and resilient, ensuring dignity, protection, and opportunity for every worker**.

Key Features of the Policy

- **Universal and Portable Social Security:** Policy aims to establish **universal and portable social security for all workers**.
- It envisions the creation of a **Universal Social Security Account (USSA) by integrating key welfare and insurance systems** such as:
  1. Employees Provident Fund Organisation (EPFO);
  2. Employees State Insurance Corporation (ESIC);
  3. Pradhan Mantri Jan Arogya Yojana (PM-JAY);
  4. e-SHRAM portal
  5. State welfare boards.

ಭಾರತೀಯ ತೋಳ (ಕ್ಯಾನಿಸ್ ಲೂಪಸ್ ಪ್ಯಾಲಿಪಿಸ್)

- ವ್ಯಾಪ್ತಿ - ಭಾರತೀಯ ತೋಳವು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ, ಅದರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಹಿಮಾಲಯದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ.
- ಇದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ಗುಜರಾತ್, ರಾಜಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಹದಿನಾರು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.
- ಬೆದರಿಕೆಗಳು: ಆವಾಸಸ್ಥಾನ ನಷ್ಟ

ಕರಡು ಶ್ರಮ ಶಕ್ತಿ ನೀತಿ, 2025 ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿದೆ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS2/ಸರ್ಕಾರಿ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ

ಸಂದರ್ಭ

- ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಸಚಿವಾಲಯವು ಭಾರತದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಭೂದೃಶ್ಯವನ್ನು ಮರುರೂಪಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಶ್ರಮ ಶಕ್ತಿ ನೀತಿ 2025 ಎಂಬ ಕರಡು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಶ್ರಮ ಶಕ್ತಿ ನೀತಿ 2025 ಅಥವಾ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ನೀತಿ

- ಉದ್ದೇಶ - ಇದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕೆಲಸಗಾರನಿಗೂ ಘನತೆ, ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅವಕಾಶವನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವ, ಸಮಾನ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವದ ಕಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ನೀತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು

- ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಾಗಿಸಬಹುದಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ: ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಾಗಿಸಬಹುದಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ನೀತಿಯ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.
- ಪ್ರಮುಖ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ವಿಮಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತಾ ಖಾತೆ (USSA) ರಚನೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ :
  1. ನೌಕರರ ಭವಿಷ್ಯ ನಿಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ (ಇಡಿಎಫ್‌ಒ);
  2. ನೌಕರರ ರಾಜ್ಯ ವಿಮಾ ನಿಗಮ (ESIC);
  3. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ ಆರೋಗ್ಯ ಯೋಜನೆ (PM-JAY);
  4. ಇ-ಶ್ರಾಮ್ ಪೋರ್ಟಲ್
  5. ರಾಜ್ಯ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಡಳಿಗಳು.

- **Skilling & Employment:** The policy envisions a **skill-employment creation** with the help of programs like **Skill India, the National Apprenticeship Promotion Scheme, and Pradhan Mantri Kaushal Vikas Yojana.**
- These will be supported by a digitally enhanced **National Career Service-Digital Public Infrastructure (NCS-DPI),** designed to **connect talent with opportunity across India's towns, cities, and MSME clusters.**
- **Nodal ministry - The Ministry of Labour & Employment** aims to act as National Employment Facilitator and regulator enabling convergence among workers, employers, and training institutions.

Invasive Alien Species **Syllabus: GS3/Environment**

In News

- Conservation scientists warn that invasive alien species are destroying local biodiversity and habitats in India.

Invasive alien species

- **Definition:** They are **non-native organisms introduced accidentally or intentionally** (e.g., ornamental fish, decorative plants, or for land restoration).
- They often **spread rapidly, outcompeting native species, harming biodiversity** and damaging habitats.

Common Examples in India

- **Lantana camara:** Invades forests, outcompetes native plants, and hinders regeneration.
- **Parthenium hysterophorus (Congress grass):** Spreads over farmland and causes allergic reactions.
- **Eichhornia crassipes (Water hyacinth):** Chokes lakes and rivers, depleting oxygen and affecting fisheries.

- ಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ: ಈ ನೀತಿಯು ಕೌಶಲ್ಯ ಭಾರತ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಷ್ಯವೃತ್ತಿ ಉತ್ತೇಜನ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೌಶಲ ವಿಕಾಸ ಯೋಜನೆಯಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕೌಶಲ್ಯ-ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವೃತ್ತಿ ಸೇವೆ-ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ (NCS-DPI) ಬೆಂಬಲ ನೀಡಲಿದ್ದು , ಭಾರತದ ಪಟ್ಟಣಗಳು, ನಗರಗಳು ಮತ್ತು MSME ಕ್ಲಸ್ಟರ್‌ಗಳಾದ್ಯಂತ ಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ಅವಕಾಶದೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಲು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ .
- ನೋಡಲ್ ಸಚಿವಾಲಯ - ಕಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗ ಸಚಿವಾಲಯವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯೋಗ ಸುಗಮಕಾರ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಕನಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ಇದು ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಉದ್ಯೋಗದಾತರು ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮುಖವಾಗಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಅನ್ಯಲೋಕದ ಪ್ರಭೇದಗಳು **ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS3/ಪರಿಸರ**

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಅನ್ಯಲೋಕದ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಆವಾಸಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಿವೆ ಎಂದು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಅನ್ಯಲೋಕದ ಪ್ರಭೇದಗಳು

- **ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ:** ಅವು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಅಥವಾ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾದ ಸ್ಥಳೀಯವಲ್ಲದ ಜೀವಿಗಳಾಗಿವೆ (ಉದಾ, ಅಲಂಕಾರಿಕ ಮೀನುಗಳು, ಅಲಂಕಾರಿಕ ಸಸ್ಯಗಳು, ಅಥವಾ ಭೂ ಪುನಃಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ).
- ಅವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವೇಗವಾಗಿ ಹರಡುತ್ತವೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿಕ್ಕುತ್ತವೆ, ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಗೆ ಹಾನಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಆವಾಸಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹಾನಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳು

- **ಲಂಟಾನ ಕ್ಯಾಮರಾ:** ಕಾಡುಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುತ್ತದೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀರಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಪುನರುತ್ಥಾನವನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತದೆ.
- **ಪಾರ್ಥೇನಿಯಮ್ ಹಿಸ್ಟರೋಫೋರಸ್ (ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಗುಲ್ಲು):** ಕೃಷಿಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹರಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅಲರ್ಜಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.
- **ಐಚೋರ್ನಿಯಾ ಕ್ರಾಸಿಪ್ಸ್ (ಜಲ ಹಯಸಿಂತ್) :** ಸರೋವರಗಳು ಮತ್ತು ನದಿಗಳನ್ನು ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ, ಆಮ್ಲಜನಕವನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.

- **African Catfish (Clarias gariepinus):** Outcompetes native fish species, threatening aquatic biodiversity.

Control and Management Measures

- Stricter quarantine checks on imports, trade, and shipping.
- Ballast water management in ships to prevent marine invasions.
- Mechanical Control: Manual removal, cutting, dredging, or uprooting.
- Chemical Control: Use of herbicides or pesticides — applied cautiously to avoid ecological harm.

Biometric, Wearable Glass Authentication for UPI Payments **Syllabus: GS3/Economy**

Context

- **The National Payments Corporation of India (NPCI) and the Reserve Bank of India launched biometric and wearable glass recognition-based authentication for UPI transactions at the Global Fintech Fest 2025.**

About

- **Face & Biometric Authentication:** Users can authenticate UPI payments using face recognition or biometrics stored in Aadhaar.
- **Authentication occurs entirely on the user's device, ensuring data privacy and security.**

Hands-Free Payments via Smart Glasses:

- Wearable smart glasses enable small-value transactions using voice commands.
- Users can scan a QR code and complete payments without using a phone, PIN, or touch.
- Multi-Signatory UPI Accounts: Allows joint account holders to authorize payments collectively.

- ಅಫ್ರಿಕನ್ ಕ್ಯಾಟ್‌ಫಿಶ್ (ಕ್ಲಾರಿಯಸ್ ಗ್ಯಾರೀಪಿನಸ್): ಸ್ಥಳೀಯ ಮೀನು ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ, ಜಲಚರ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಗೆ ಅಪಾಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ಕ್ರಮಗಳು

- ಅಮದು, ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಸಾಗಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಕ್ವಾರಂಟೈನ್ ತಪಾಸಣೆಗಳು.
- ಸಮುದ್ರ ಆಕ್ರಮಣಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಹಡಗುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಲುಭಾರದ ನೀರಿನ ನಿರ್ವಹಣೆ.
- ಯಾಂತ್ರಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ: ಕೈಯಿಂದ ತೆಗೆಯುವುದು, ಕತ್ತರಿಸುವುದು, ಹೂಳೆತ್ತುವುದು ಅಥವಾ ಬೇರು ಸಹಿತ ಕಿತ್ತುಹಾಕುವುದು.
- ರಾಸಾಯನಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ: ಕಳೆನಾಶಕಗಳು ಅಥವಾ ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಬಳಕೆ - ಪರಿಸರ ಹಾನಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಅನ್ವಯಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

UPI ಪಾವತಿಗಳಿಗೆ ಬಯೋಮೆಟ್ರಿಕ್, ಧರಿಸಬಹುದಾದ ಗಾಜಿನ ದೃಢೀಕರಣ **ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS3/ಆರ್ಥಿಕತೆ**

ಸಂದರ್ಭ

- ಗ್ಲೋಬಲ್ ಫಿನ್‌ಟೆಕ್ ಫೆಸ್ಟ್ 2025 ರಲ್ಲಿ ಯುಪಿಐ ವಹಿವಾಟುಗಳಿಗೆ ಬಯೋಮೆಟ್ರಿಕ್ ಮತ್ತು ಧರಿಸಬಹುದಾದ ಗಾಜಿನ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಆಧಾರಿತ ದೃಢೀಕರಣವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಾವತಿ ನಿಗಮ (ಎನ್‌ಪಿಸಿಐ) ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವು.

ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ

- ಮುಖ ಮತ್ತು ಬಯೋಮೆಟ್ರಿಕ್ ದೃಢೀಕರಣ: ಬಳಕೆದಾರರು ಮುಖ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಅಥವಾ ಆಧಾರ್‌ನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿರುವ ಬಯೋಮೆಟ್ರಿಕ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು UPI ಪಾವತಿಗಳನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸಬಹುದು.
- ದೃಢೀಕರಣವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಕೆದಾರರ ಸಾಧನದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ, ಇದು ಡೇಟಾ ಗೌಪ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಗ್ಲಾಸ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಹ್ಯಾಂಡ್ಸ್-ಫ್ರೀ ಪಾವತಿಗಳು:

- ಧರಿಸಬಹುದಾದ ಸ್ಮಾರ್ಟ್ ಕನ್ನಡಕಗಳು ಧ್ವನಿ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಣ್ಣ-ಮೌಲ್ಯದ ವಹಿವಾಟುಗಳನ್ನು ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.
- ಬಳಕೆದಾರರು QR ಕೋಡ್ ಅನ್ನು ಸ್ಕ್ಯಾನ್ ಮಾಡಬಹುದು ಮತ್ತು ಫೋನ್, ಪಿನ್ ಅಥವಾ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಬಳಸದೆಯೇ ಪಾವತಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಬಹುದು.
- ಬಹು-ಸಹಿ UPI ಖಾತೆಗಳು: ಜಂಟಿ ಖಾತೆದಾರರು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಪಾವತಿಗಳನ್ನು ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸಲು ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ.

- Enhances convenience, transparency, and control for family or business accounts.

Additional Information - National Payments Corporation of India (NPCI)

- **Established in** - It serves as an umbrella body for the operation of retail payments in India.
- **Established by** - Reserve Bank of India along with the Indian Bank's Association.
- **Established under** - It was set up under the provisions of the **Payment and Settlement Systems Act, 2007**.

Products of NPCI

1. RuPay
2. National Common Mobility Card
3. Bharat Interface for Money (BHIM)
4. Unified Payments Interface (UPI)
5. Bharat Bill Payment System

Central, State co-op Banks Brought under Ambit of RBI's Ombudsman scheme Syllabus: GS3/Economy

Context

- State co-operative banks and central co-operative banks will come under the ambit of the Reserve Bank Integrated Ombudsman Scheme, 2021.

Reserve Bank Integrated Ombudsman Scheme (RB-IOS)

- It was launched in 2021,
- **Objective**- to provide customers a speedy, cost-effective, and expeditious grievance redress mechanism.
- **Coverage**: All commercial banks, regional rural banks (RRBs), state co-operative banks, central co-operative banks, and scheduled/non-scheduled primary (urban) co-operative banks with a deposit size of ₹50 crore or more.
- All Non-Banking Financial Companies (excluding housing finance companies) with asset size of ₹100 crore or more that accept deposits or have a customer interface.

- ಕುಟುಂಬ ಅಥವಾ ವ್ಯವಹಾರ ಖಾತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲತೆ, ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿ - ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಾವತಿ ನಿಗಮ (NPCI)

- ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ ವರ್ಷ - ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ಪಾವತಿಗಳ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೆ ಒಂದು ಛೇತ್ರ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.
- ಭಾರತೀಯ ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಸಂಘವು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಸಂಸ್ಥೆ.
- ಸ್ಥಾಪನೆ - ಇದನ್ನು ಪಾವತಿ ಮತ್ತು ವಸಾಹತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಕಾಯ್ದೆ, 2007 ರ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ .

NPCI ಉತ್ಪನ್ನಗಳು

1. ರುಪೇ
2. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಚಲನಶೀಲತೆ ಕಾರ್ಡ್
3. ಭಾರತ್ ಇಂಟರ್‌ಫೇಸ್ ಫಾರ್ ಮನಿ (BHIM)
4. ಏಕೀಕೃತ ಪಾವತಿ ಇಂಟರ್‌ಫೇಸ್ (UPI)
5. ಭಾರತ್ ಬಿಲ್ ಪಾವತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಕೇಂದ್ರ, ರಾಜ್ಯ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ಆರ್‌ಬಿಐನ ಓಂಬುಡ್ಸ್‌ಮನ್ ಯೋಜನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS3/ಆರ್ಥಿಕತೆ

ಸಂದರ್ಭ

- ರಾಜ್ಯ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಇಂಟಿಗ್ರೇಟೆಡ್ ಓಂಬುಡ್ಸ್‌ಮನ್ ಯೋಜನೆ, 2021 ರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ.

ರಿಸರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಇಂಟಿಗ್ರೇಟೆಡ್ ಓಂಬುಡ್ಸ್‌ಮನ್ ಯೋಜನೆ (RB-IOS)

- ಇದನ್ನು 2021 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು,
- ಉದ್ದೇಶ - ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ತ್ವರಿತ, ವೆಚ್ಚ-ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮತ್ತು ತ್ವರಿತ ಕುಂದುಕೊರತೆ ಪರಿಹಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ವ್ಯಾಪ್ತಿ: ಎಲ್ಲಾ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು (RRB ಗಳು), ರಾಜ್ಯ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು, ಕೇಂದ್ರ ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಮತ್ತು ₹50 ಕೋಟಿ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಠೇವಣಿ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಿಗದಿತ/ಅನುಸೂಚಿತ ಪ್ರಾಥಮಿಕ (ನಗರ) ಸಹಕಾರಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು.
- ₹100 ಕೋಟಿ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಸ್ತಿ ಗಾತ್ರ ಹೊಂದಿರುವ ಠೇವಣಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಹಕ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಬ್ಯಾಂಕೇತರ ಹಣಕಾಸು ಕಂಪನಿಗಳು (ವಸತಿ ಹಣಕಾಸು ಕಂಪನಿಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ).

Significance:

- Strengthens consumer protection in the financial sector.
- Enhances trust and accountability in banks and NBFCs

PM-KUSUM Programme
Syllabus:GS3/Environment

In News

- The Union government is planning to promote the PM-KUSUM in African and island nations through the International Solar Alliance.

PM-KUSUM Scheme

- **Launched in - 2019**
- **Implementation - Ministry of New and Renewable Energy.**
- **Aim:** To provide financial support to farmers for installing solar-powered irrigation systems like solar pumps and grid-connected solar plants.
- **Significance-** To deliver **affordable and reliable solar energy** to the **agricultural sector, reducing irrigation costs and cutting pollution caused by diesel use.**
- **Target:** The scheme aims to add about **34,800 MW of solar capacity by March 2026.**

93rd Air Force Day
Syllabus: GS3/Defence

Context

- **The Indian Air Force (IAF) celebrated its 93rd anniversary with a ceremonial parade at Air Force Station Hindon.**

Indian Air Force (IAF)

- **Establishment** - It is the air arm of the Indian Armed Forces, officially established on **October 8, 1932.**
- **Mission** - to safeguard Indian airspace and conduct aerial warfare.

ಮಹತ್ವ:

- ಹಣಕಾಸು ವಲಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ.
- ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಮತ್ತು NBFC ಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ

ಪಿಎಂ-ಕುಸುಮ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
ಪಠ್ಯಕ್ರಮ:GS3/ಪರಿಸರ

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೌರ ಒಕ್ಕೂಟದ ಮೂಲಕ ಆಫ್ರಿಕನ್ ಮತ್ತು ದ್ವೀಪ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ PM-KUSUM ಅನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಯೋಜಿಸುತ್ತಿದೆ .

ಪಿಎಂ-ಕುಸುಮ್ ಯೋಜನೆ

- - 2019 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು
- ಅನುಷ್ಠಾನ - ಹೊಸ ಮತ್ತು ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಸಚಿವಾಲಯ .
- ಗುರಿ: ಸೌರ ಪಂಪ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಿಡ್-ಸಂಪರ್ಕಿತ ಸೌರ ಸ್ಥಾವರಗಳಂತಹ ಸೌರಶಕ್ತಿ ಚಾಲಿತ ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ರೈತರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ನೀಡುವುದು.
- ಮಹತ್ವ- ಕೃಷಿ ವಲಯಕ್ಕೆ ಕೈಗೆಟುಕುವ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಸೌರಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಲುಪಿಸುವುದು , ನೀರಾವರಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಡೀಸೆಲ್ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಗುರಿ: ಈ ಯೋಜನೆಯು ಮಾರ್ಚ್ 2026 ರ ವೇಳೆಗೆ ಸುಮಾರು **34,800 ಮೆಗಾವ್ಯಾಟ್ ಸೌರಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ .**

93ನೇ ವಾಯುಪಡೆ ದಿನ
ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: ಜಿಎಸ್ 3 / ರಕ್ಷಣಾ

ಸಂದರ್ಭ

- ಭಾರತೀಯ ವಾಯುಪಡೆ (ಐಎಎಫ್) ತನ್ನ 93 ನೇ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವವನ್ನು ಹಿಂದನ್ ವಾಯುಪಡೆ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ಮೆರವಣಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಚರಿಸಿತು .

ಭಾರತೀಯ ವಾಯುಪಡೆ (IAF)

- ಸ್ಥಾಪನೆ - ಇದು ಭಾರತೀಯ ಸಶಸ್ತ್ರ ಪಡೆಗಳ ವಾಯುಪಡೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅಕ್ಟೋಬರ್ 8, 1932 ರಂದು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು.
- ಧ್ಯೇಯ - ಭಾರತೀಯ ವಾಯುಪ್ರದೇಶವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ವೈಮಾನಿಕ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು.

- **Uniqueness** - it is the fourth largest air force in the world,
- **Motto** - "Touch the sky with glory," is inspired by the Bhagavad Gita.
- **Theme: The 2025 theme is focused on the IAF's contribution to Operation Sindoor.**

Supreme Court on Retrospective Application of Surrogacy Act

Syllabus: GS2/ Health

In News

- In a landmark judgment, the Supreme Court ruled that the age restrictions under the Surrogacy (Regulation) Act, 2021, cannot be applied retrospectively to couples who had frozen embryos and initiated the surrogacy process before the Act came into force.

Surrogacy (Regulation) Act, 2021

- **Definition of Surrogacy** - The Act defines surrogacy as a practice where a **woman gives birth to a child for an intending couple with the intention to hand it over to them after the birth.**
- It is permitted **only for altruistic purposes** or for couples who suffer proven infertility or disease.
- Surrogacy is **prohibited for commercial purposes** including for sale, prostitution or any other forms of exploitation.
- **Abortion: Abortion of such a fetus is allowed only with the consent of the surrogate mother and the authorities and must adhere to the provisions of the Medical Termination of Pregnancy Act.**
- **Eligibility and Conditions for Couples:** A couple should procure certificates of eligibility and essentiality in order to have a child via surrogacy.
  - The couple is deemed 'eligible' if they have been **married for five years, the wife is aged between 23-50 years and the husband is between 26-55 years.**

- ವಿಶಿಷ್ಟತೆ - ಇದು ವಿಶ್ವದ ನಾಲ್ಕನೇ ಅತಿದೊಡ್ಡ ವಾಯುಪಡೆ,
- ಧ್ಯೇಯವಾಕ್ಯ - "ಆಕಾಶವನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ," ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿದೆ.
- ಸಿಂಧೂರ್‌ಗೆ IAF ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದೆ.

ಬಾಡಿಗೆ ತಾಯ್ನ ಕಾಯ್ದೆಯ ಪೂರ್ವಾನ್ವಯ ಅನ್ವಯದ ಕುರಿತು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS2/ ಆರೋಗ್ಯ

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- ಕಾಯ್ದೆ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವ ಮೊದಲು ಭ್ರೂಣಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚುಗಟ್ಟಿಸಿ ಬಾಡಿಗೆ ತಾಯ್ನದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೀರ್ಪು ನೀಡಿದೆ.

ಬಾಡಿಗೆ ತಾಯ್ನ (ನಿಯಂತ್ರಣ) ಕಾಯ್ದೆ, 2021

- ಸರೋಗಸಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ - ಈ ಕಾಯಿದೆಯು ಸರೋಗಸಿ ಎಂದರೆ, ಹೆರಿಗೆಯ ನಂತರ ಮಗುವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿತ ಪೋಷಕರಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಹಿಳೆಯು ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ .
- ಇದನ್ನು ಪರಿಹಿತಚಿಂತನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಅಥವಾ ಸಾಬೀತಾದ ಬಂಜೆತನ ಅಥವಾ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನುಮತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಮಾರಾಟ, ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಶೋಷಣೆ ಸೇರಿದಂತೆ ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಬಾಡಿಗೆ ತಾಯ್ನವನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಗರ್ಭಪಾತ: ಅಂತಹ ಭ್ರೂಣದ ಗರ್ಭಪಾತವನ್ನು ಬಾಡಿಗೆ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನುಮತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯ ಮುಕ್ತಾಯ ಕಾಯ್ದೆಯ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು.
- ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹತೆ ಮತ್ತು ಷರತ್ತುಗಳು: ಸರೋಗಸಿ ಮೂಲಕ ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ದಂಪತಿಗಳು ಅರ್ಹತೆ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.
  - ದಂಪತಿಗಳು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಪತ್ನಿ 23-50 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರಾಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಪತಿ 26-55 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನವರಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು 'ಅರ್ಹರು' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

- The couple must **not have any living child** (biological, adopted or surrogate.)
- **A child with mental or physical disabilities, or one suffering from a life-threatening disorder has been exempted** from the above criterion.
- The couple can get an **'essential' certificate if suffering from proven infertility of either partner certified by a District Medical Board.**
- **They must also have insurance coverage for 16 months for the surrogate mother, covering any postpartum complications.**
- **Eligibility to be a surrogate** - A surrogate mother has to be a **close relative of the couple, a married woman with a child of her own, aged between 25-35 years, who has been a surrogate only once in her life.**
- She must also possess a certificate of **medical and psychological fitness for surrogacy.**
- **Regulation:** The Centre and State governments will constitute a **National Surrogacy Board (NSB) and State Surrogacy Boards (SSB) respectively.**
- **Offences:** Offences under the Act include **commercial surrogacy, selling of embryos, exploiting, abandoning a surrogate child etc.**
- These may invite up to **10 years of imprisonment and a fine of up to Rs. 10 lakh.**
- **Importance :** The Act expands access to reproductive options for individuals and couples who are unable to conceive or carry a pregnancy due to medical reasons.

World Mental Health Day
Syllabus: GS2/Health

Context

- **On October 10, every year, World Mental Health Day highlights the extent of mental illness in the world.**

- ದಂಪತಿಗಳು ಯಾವುದೇ ಜೀವಂತ ಮಗುವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಾರದು (ಜೈವಿಕ, ದತ್ತು ಅಥವಾ ಬಾಡಿಗೆ ತಾಯಿ).
- ಮಾನಸಿಕ ಅಥವಾ ದೈಹಿಕ ಅಂಗವೈಕಲ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ಮಗು ಅಥವಾ ಮಾರಣಾಂತಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುವ ಮಗುವನ್ನು ಮೇಲಿನ ಮಾನದಂಡದಿಂದ ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ಜಿಲ್ಲಾ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮಂಡಳಿಯಿಂದ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವುದೇ ಸಂಗಾತಿಯ ಸಾಬೀತಾದ ಬಂಜೆತನದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದರೆ ದಂಪತಿಗಳು 'ಅಗತ್ಯ' ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು .
- ಬಾಡಿಗೆ ತಾಯಿಗೆ 16 ತಿಂಗಳ ವಿಮಾ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಅವರು ಹೊಂದಿರಬೇಕು, ಪ್ರಸವಾನಂತರದ ಯಾವುದೇ ತೊಡಕುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ಬಾಡಿಗೆ ತಾಯಿಯಾಗುವ ಅರ್ಹತೆ - ಬಾಡಿಗೆ ತಾಯಿಯು ದಂಪತಿಗಳ ಹತ್ತಿರದ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿರಬೇಕು, 25-35 ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಸ್ವಂತ ಮಗುವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಿವಾಹಿತ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿರಬೇಕು, ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಬಾಡಿಗೆ ತಾಯಿಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ .
- ಸರೋಗಿಸಿಗೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಸದೃಢತೆಯ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ಸಹ ಹೊಂದಿರಬೇಕು .
- ನಿಯಮ : ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸರೋಗಿಸಿ ಮಂಡಳಿ (NSB) ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರೋಗಿಸಿ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು (SSB) ರಚಿಸುತ್ತವೆ .
- ಅಪರಾಧಗಳು: ಈ ಕಾಯ್ದೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಪರಾಧಗಳಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸರೋಗಿಸಿ, ಭ್ರೂಣಗಳ ಮಾರಾಟ, ಶೋಷಣೆ, ಬಾಡಿಗೆ ಮಗುವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಸೇರಿವೆ.
- 10 ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳವರೆಗೆ ದಂಡವನ್ನು ವಿಧಿಸಬಹುದು .
- ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ: ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಗರ್ಭಧರಿಸಲು ಅಥವಾ ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಈ ಕಾಯಿದೆಯು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿಶ್ವ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ದಿನ
ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS2/ಆರೋಗ್ಯ

ಸಂದರ್ಭ

- ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 10 ರಂದು, ವಿಶ್ವ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ದಿನವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

- **Global Mental Health Issue (as per WHO):** More than a billion people are living with mental health disorders.

World Mental Health Day

Most Common Mental Health Disorders: Anxiety and depressive disorders together accounted for more than **two-thirds of all mental health conditions** in 2021.

Mental Health in India: India has a 13.7% lifetime prevalence of mental disorders in the country.

According to the latest NCRB data, 1,71,418 suicides were reported in India in 2023, a 0.3% increase from 2022, with Maharashtra recording the highest number.

Even more alarming, **student suicides reached 13,892, a 64.9% rise over the past decade.**

Rise in Mental Health Issues Among Youth

- **Excessive internet & social media use:** Leads to anxiety, sleep disorders, and attention issues.
- **Lack of family engagement:** Weak social support systems negatively impact emotional well-being.
- **Hostile workplaces & long working hours:** Cause burnout, stress, and reduced productivity.
- **Unhealthy lifestyle choices:** Ultra-processed foods and lack of physical activity worsen mental and physical health.

Understanding Mental Wellbeing

The India's National Mental Health Survey defines mental well-being as a multidimensional concept that includes:

1. Emotional health: Managing stress and emotions effectively.
2. Social health: Building healthy relationships and a supportive community.
3. Cognitive health: Enhancing focus, decision-making, and problem-solving abilities.
4. Physical health: Maintaining overall fitness through a healthy lifestyle.

- ಜಾಗತಿಕ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ (WHO ಪ್ರಕಾರ): ಒಂದು ಶತಕೋಟಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಶ್ವ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ದಿನ

ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಗಳು: 2021 ರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಎರಡರಷ್ಟು ಭಾಗಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನವು ಆತಂಕ ಮತ್ತು ಖಿನ್ನತೆಯ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗಿವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜೀವಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇ. 13.7 ರಷ್ಟು ಇದೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ NCRB ದತ್ತಾಂಶದ ಪ್ರಕಾರ, 2023 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 1,71,418 ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಳು ವರದಿಯಾಗಿವೆ, ಇದು 2022 ಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ 0.3% ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿದ್ದು, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ.

ಇನ್ನೂ ಆತಂಕಕಾರಿ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಳು 13,892 ಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದ್ದು, ಕಳೆದ ದಶಕಕ್ಕಿಂತ ಇದು 64.9% ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಯುವಕರಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಏರಿಕೆ

- ಅತಿಯಾದ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮ ಬಳಕೆ: ಆತಂಕ, ನಿದ್ರೆಯ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಗಳು ಮತ್ತು ಗಮನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಕೊರತೆ: ದುರ್ಬಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಂಬಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಮೇಲೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆ.
- ಪ್ರತಿಕೂಲ ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಳಗಳು ಮತ್ತು ದೀರ್ಘ ಕೆಲಸದ ಸಮಯಗಳು: ಆಯಾಸ, ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ ಜೀವನಶೈಲಿ ಆಯ್ಕೆಗಳು: ಅತಿ-ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಆಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಕೊರತೆಯು ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಹದಗೆಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಾನಸಿಕ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು

ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಮಾನಸಿಕ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಬಹು ಆಯಾಮದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ, ಅದು ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ:

1. ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಆರೋಗ್ಯ: ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.
2. ಸಾಮಾಜಿಕ ಆರೋಗ್ಯ: ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು.
3. ಅರಿವಿನ ಆರೋಗ್ಯ: ಗಮನ, ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆ ಪರಿಹರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
4. ದೈಹಿಕ ಆರೋಗ್ಯ: ಆರೋಗ್ಯಕರ ಜೀವನಶೈಲಿಯ ಮೂಲಕ ಒಟ್ಟಾರೆ ಫಿಟ್ನೆಸ್ ಅನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

Key Initiatives by the Government of India

- **Mental Healthcare Act, 2017:** The act decriminalised suicide attempts in India and also included WHO guidelines in the categorisation of mental illnesses.
- The most significant provision in the act was "advance directives", which allowed individuals with mental illnesses to decide the course of their treatment.
- It also restricted the use of electroconvulsive therapy (ECT) and banned its use on minors, finally introducing measures to tackle stigma in Indian society.
- **Rights of Persons with Disabilities Act, 2017:** The Act acknowledges mental illness as a disability and seeks to enhance the Rights and Entitlements of the Disabled.
- In **Sukdeb Saha vs State of Andhra Pradesh**, the Supreme Court of India reinforced mental health as a fundamental right under Article 21.
- **District Mental Health Programme (DMHP):** Delivered in 767 districts, offering services like suicide prevention, stress management, and counseling.
- **National Tele Mental Health Programme (NTMHP):** Launched in 2022 to provide access to mental health services through 53 Tele MANAS Cells across 36 states/UTs.

Atacama Desert Syllabus: GS1/ Geography

In News

- A rare burst of winter rains has triggered in Chile's Atacama Desert

Atacama Desert

- **Location:** It is the driest desert in the world, located in northern Chile.
- It is nestled between the **Andes Mountains on the east and the Pacific Ocean on the west.**

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರಮುಖ ಉಪಕ್ರಮಗಳು

- ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾಯ್ದೆ, 2017: ಈ ಕಾಯ್ದೆಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಅಪರಾಧವಲ್ಲ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿತು ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣದಲ್ಲಿ WHO ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು.
- ಈ ಕಾಯಿದೆಯಲ್ಲಿನ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ನಿಬಂಧನೆಯೆಂದರೆ "ಮುಂಗಡ ನಿರ್ದೇಶನಗಳು", ಇದು ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಕೋರ್ಸ್ ಅನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು.
- ಇದು ಎಲೆಕ್ಟ್ರೋ-ಕನ್ವಲ್ಸಿವ್ ಥೆರಪಿ (ECT) ಬಳಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿತು ಮತ್ತು ಅಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಕರ ಮೇಲೆ ಅದರ ಬಳಕೆಯನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿತು, ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಕಳಂಕವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿತು.
- ಅಂಗವಿಕಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಹಕ್ಕುಗಳ ಕಾಯ್ದೆ, 2017: ಈ ಕಾಯ್ದೆಯು ಮಾನಸಿಕ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯನ್ನು ಅಂಗವೈಕಲ್ಯವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅಂಗವಿಕಲರ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ .
- ಸುಖದೇವ್ ಸಹಾ vs ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ , ಭಾರತದ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ವಿಧಿ 21 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಹಕ್ಕಾಗಿ ಬಲಪಡಿಸಿತು.
- ಜಿಲ್ಲಾ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (DMHP): 767 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ತಡೆಗಟ್ಟುವಿಕೆ, ಒತ್ತಡ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಲೋಚನೆಯಂತಹ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ .
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಟೆಲಿ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (NTMHP): 36 ರಾಜ್ಯಗಳು/ಕೇಂದ್ರಾಡಳಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 53 ಟೆಲಿ ಮಾನಸ್ ಕೋಶಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು 2022 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು .

ಅಟಕಾಮಾ ಮರುಭೂಮಿ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS1/ ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- ಚಿಲಿಯ ಅಟಕಾಮಾ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪದ ಚಳಿಗಾಲದ ಮಳೆಯಾಗಿದೆ.

ಅಟಕಾಮಾ ಮರುಭೂಮಿ

- ಸ್ಥಳ: ಇದು ಉತ್ತರ ಚಿಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಶ್ವದ ಅತ್ಯಂತ ಒಣ ಮರುಭೂಮಿಯಾಗಿದೆ.
- ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಆಂಡಿಸ್ ಪರ್ವತಗಳು ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಮಹಾಸಾಗರದ ನಡುವೆ ನೆಲೆಸಿದೆ .

- It forms a continuous strip for nearly 1,000 km along the narrow coast of the northern third of Chile.
- **Bordered by:** It is bordered by Argentina, Peru, and Bolivia
- It also hosts 12 volcanoes, mainly located in the western outliers of the Andes.
- **Rainfall:** Average rainfall in this region is about 1 mm per year. Some locations within the desert have never had any rainfall whatsoever.
- **Temperature:** Temperatures are comparatively mild throughout the year. The average temperature in the desert is about 63 degrees F (18 degrees C).
- **Natural Resources:** This region has the largest natural supply of **Sodium Nitrate, which can be used for producing fertilizers and explosives**, amongst other things.
- **Chinchorro Mummies:** The oldest artificially mummified human remains have been found in the Atacama Desert.

Africa's Great Green Wall project

Syllabus: GS2/IR

Context

- **Despite ambitious goals to restore 100 million hectares of land across Africa, the Great Green Wall project faces significant challenges in Senegal.**

Africa's Great Green Wall project

- **Launched by - African Union in 2007,**
- **Objective - It aims to combat desertification and land degradation across the Sahel region by creating a mosaic of green and productive landscapes.**

Key aspects of the Great Green Wall

- **Location:** The project focuses on the **Sahel region, a semi-arid zone that stretches across Africa, forming a transition between the Sahara Desert to the north and the savannas to the south.**

- ಇದು ಚಿಲಿಯ ಉತ್ತರದ ಮೂರನೇ ಭಾಗದ ಕಿರಿದಾದ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 1,000 ಕಿ.ಮೀ.ಗಳವರೆಗೆ ನಿರಂತರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಗಡಿರೇಖೆ:** ಇದು ಅರ್ಜೆಂಟೀನಾ, ಪೆರು ಮತ್ತು ಬೊಲಿವಿಯಾಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆದಿದೆ.
- ಇದು 12 ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಗಳನ್ನು ಸಹ ಹೊಂದಿದೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಂಡಿಸ್‌ನ ಪಶ್ಚಿಮ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿದೆ.
- **ಮಳೆ:** ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ಮಳೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 1 ಮಿ.ಮೀ.. ಮರುಭೂಮಿಯೊಳಗಿನ ಕೆಲವು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಮಳೆಯಾಗಿಲ್ಲ.
- **ತಾಪಮಾನ:** ವರ್ಷವಿಡೀ ತಾಪಮಾನವು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸರಾಸರಿ ತಾಪಮಾನವು ಸುಮಾರು 63 ಡಿಗ್ರಿ ಫ್ಯಾರನ್‌ಹೀಟ್ (18 ಡಿಗ್ರಿ ಸೆಲ್ಸಿಯಸ್).
- **ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು:** ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಸೋಡಿಯಂ ನೈಟ್ರೇಟ್‌ನ ಅತಿದೊಡ್ಡ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಪೂರೈಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ , ಇದನ್ನು ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಫೋಟಕಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಬಳಸಬಹುದು .
- **ಚಿಂಚೊರೊ ಮಮ್ಮಿಗಳು:** ಅಟಕಾಮಾ ಮರುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ಕೃತಕ ಮಮ್ಮಿ ಮಾಡಲಾದ ಮಾನವ ಅವಶೇಷಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ.

ಆಫ್ರಿಕಾದ ಗ್ರೇಟ್ ಗ್ರೀನ್ ವಾಲ್ ಯೋಜನೆ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS2/IR

ಸಂದರ್ಭ

- ಆಫ್ರಿಕಾದಾದ್ಯಂತ 100 ಮಿಲಿಯನ್ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪುನಃಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಗುರಿಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಗ್ರೇಟ್ ಗ್ರೀನ್ ವಾಲ್ ಯೋಜನೆಯು ಸೆನೆಗಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಆಫ್ರಿಕಾದ ಗ್ರೇಟ್ ಗ್ರೀನ್ ವಾಲ್ ಯೋಜನೆ

- 2007 ರಲ್ಲಿ ಆಫ್ರಿಕನ್ ಯೂನಿಯನ್ ನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು,
- ಉದ್ದೇಶ - ಹಸಿರು ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕ ಭೂದೃಶ್ಯಗಳ ಮೊಸಾಯಿಕ್ ಅನ್ನು ರಚಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಹೇಲ್ ಪ್ರದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಮರುಭೂಮೀಕರಣ ಮತ್ತು ಭೂ ಅವನತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಇದು ಹೊಂದಿದೆ .

ಗ್ರೇಟ್ ಗ್ರೀನ್ ವಾಲ್‌ನ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು

- **ಸ್ಥಳ :** ಈ ಯೋಜನೆಯು ಆಫ್ರಿಕಾದಾದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ಅರೆ-ಶುಷ್ಕ ವಲಯವಾದ ಸಹೇಲ್ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ, ಇದು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಸಹಾರಾ ಮರುಭೂಮಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಸವನ್ನಾಗಳ ನಡುವೆ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ .

- **Countries involved:** Originally involving 11 countries, the initiative now includes over **20 nations across Africa's width, from Senegal in the west to Djibouti in the east.** Core participating countries include Burkina Faso, Chad, Djibouti, Eritrea, Ethiopia, Mali, Mauritania, Niger, Nigeria, and Sudan.

Objectives

- **Land restoration: To restore 100 million hectares of degraded land by 2030.**
- **Climate change mitigation: To sequester 250 million tonnes of carbon from the atmosphere.**
- **Livelihood improvement: To create 10 million green jobs for local communities, enhancing food security and reducing poverty.**

Additional Information - African Union

- The African Union (AU) is a continental body **consisting of the 55 member states** that make up the countries of the African Continent.
- It was officially **launched in 2002** as a successor to the Organisation of African Unity (OAU, 1963-1999).
- **Aim:** integration of African states to drive Africa's growth and economic development.

UN to Cut 25% of its Global Peacekeeping Force Syllabus:GS2/IR

In News

- The United Nations is going to reduce its global peacekeeping operations by 25%, with 13,000-14,000 personnel expected to withdraw from nine missions due to significant U.S. funding cuts.

United Nations peacekeepers

- The United Nations (UN) Peacekeepers, commonly known as the 'Blue Helmets'
- They are **military, police, and civilian personnel** deployed by the United Nations.

- ದೇಶಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ: ಮೂಲತಃ 11 ದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದ ಈ ಉಪಕ್ರಮವು ಈಗ ಆಫ್ರಿಕಾದಾದ್ಯಂತ 20 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಸೆನೆಗಲ್‌ನಿಂದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜಿಬೌಟಿವರೆಗೆ . ಭಾಗವಹಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬುರ್ಕಿನಾ ಫಾಸೊ, ಚಾಡ್, ಜಿಬೌಟಿ, ಎರಿಟ್ರಿಯಾ, ಇಥಿಯೋಪಿಯಾ, ಮಾಲಿ, ಮೌರಿಟಾನಿಯಾ, ನೈಜರ್, ನೈಜೀರಿಯಾ ಮತ್ತು ಸುಡಾನ್ ಸೇರಿವೆ.

ಉದ್ದೇಶಗಳು

- ಭೂ ಪುನಃಸ್ಥಾಪನೆ : 2030 ರ ವೇಳೆಗೆ 100 ಮಿಲಿಯನ್ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಕ್ಷೀಣಿಸಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪುನಃಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ವಾತಾವರಣದಿಂದ 250 ಮಿಲಿಯನ್ ಟನ್ ಇಂಗಾಲವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದು .
- ಜೀವನೋಪಾಯ ಸುಧಾರಣೆ: ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ 10 ಮಿಲಿಯನ್ ಹಸಿರು ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು, ಆಹಾರ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಬಡತನವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು.

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿ - ಆಫ್ರಿಕನ್ ಯೂನಿಯನ್

- ಆಫ್ರಿಕನ್ ಖಂಡದ ದೇಶಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ 55 ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ಭೂಖಂಡದ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ .
- ಇದನ್ನು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ 2002 ರಲ್ಲಿ ಆಫ್ರಿಕನ್ ಯೂನಿಟೆ ಸಂಘಟನೆಯ (OAU, 1963-1999) ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.
- ಗುರಿ: ಆಫ್ರಿಕಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಆಫ್ರಿಕನ್ ರಾಜ್ಯಗಳ ಏಕೀಕರಣ.

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯು ತನ್ನ ಜಾಗತಿಕ ಶಾಂತಿಪಾಲನಾ ಪಡೆಯ 25% ರಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸಲಿದೆ.

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ:GS2/IR

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯು ತನ್ನ ಜಾಗತಿಕ ಶಾಂತಿಪಾಲನಾ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳನ್ನು 25% ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಿದೆ, ಅಮೆರಿಕದ ಗಮನಾರ್ಹ ನಿಧಿ ಕಡಿತದಿಂದಾಗಿ ಒಂಬತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳಿಂದ 13,000-14,000 ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿದೆ.

ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಶಾಂತಿಪಾಲಕರು

- 'ನೀಲಿ ಹೆಲ್ಮೆಟ್‌ಗಳು' ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ (UN) ಶಾಂತಿಪಾಲಕರು
- ಅವರು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ನಿಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಿಲಿಟರಿ, ಪೊಲೀಸ್ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ .

- **Objective - to help countries transition from conflict to peace.**
- **Duties -** It includes protecting civilians, preventing conflict, strengthening security, and supporting peace processes.
- Peacekeeping operations are authorized by the UN Security Council and supported by member states, with personnel drawn from many countries around the world.

Saksham Syllabus:GS3/Defence

In News

- The Indian Army has initiated the procurement of **SAKSHAM (Situational Awareness for Kinetic Soft and Hard Kill Assets Management)**.

Saksham

- It is an **indigenously developed Counter-Unmanned Aerial System (CUAS) Grid System, to bolster operational readiness against emerging drone threats.**
- It is a modular Command and Control (C2) system that **integrates real-time sensor data, AI-driven analytics, and counter-drone capabilities to secure the Tactical Battlefield Space (TBS).**
- It was developed in collaboration with **Bharat Electronics Limited (BEL).**

Foreign Minister of Afghanistan Visited India Syllabus: GS2/IR

Context

- **Afghanistan's Taliban foreign minister met external affairs minister S. Jaishankar in New Delhi.**

India-Taliban Diplomatic Engagement

- **Assurance for Terror Concerns:** Afghanistan reassured India that it would not allow any group to use its territory against another country
- **India's Embassy Reopening:** External Affairs Minister S. Jaishankar announced that India would reopen its full embassy in Kabul.

- ಉದ್ದೇಶ - ದೇಶಗಳು ಸಂಘರ್ಷದಿಂದ ಶಾಂತಿಯತ್ತ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು.
- ಕರ್ತವ್ಯಗಳು - ಇದು ನಾಗರಿಕರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು, ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಶಾಂತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
- ಶಾಂತಿಪಾಲನಾ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳನ್ನು UN ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಳಿಯು ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ ಬೆಂಬಲಿತವಾಗಿದೆ, ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತದ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳಿಂದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಕ್ಷಮ್ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ:GS3/ ರಕ್ಷಣೆ

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- ಸಕ್ಷಮ್ (ಚಲನಶೀಲ ಮೃದು ಮತ್ತು ಹಾರ್ಡ್ ಕಿಲ್ ಆಸ್ತಿ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಜಾಗೃತಿ) ಖರೀದಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ .

ಸಕ್ಷಮ್

- ಇದು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾದ ಕೌಂಟರ್-ಮಾನವರಿಕತ ವೈಮಾನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (CUAS) ಗ್ರಿಡ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ, ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಡ್ರೋನ್ ಬೆದರಿಕೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು.
- ಇದು ಮಾಡ್ಯೂಲರ್ ಕಮಾಂಡ್ ಮತ್ತು ಕಂಟ್ರೋಲ್ (C2) ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಟ್ಯಾಕ್ಟಿಕಲ್ ಬ್ಯಾಟಲ್‌ಫೀಲ್ಡ್ ಸ್ಪೇಸ್ (TBS) ಅನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿರಿಸಲು ನೈಜ-ಸಮಯದ ಸಂವೇದಕ ಡೇಟಾ, AI-ಜಾಲಿತ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಕೌಂಟರ್-ಡ್ರೋನ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ .
- ಭಾರತ್ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್ (BEL) ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ .

ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನದ ವಿದೇಶಾಂಗ ಸಚಿವರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದರು

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS2/IR

ಸಂದರ್ಭ

- ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನದ ತಾಲಿಬಾನ್ ವಿದೇಶಾಂಗ ಸಚಿವರು ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಾಂಗ ಸಚಿವ ಎಸ್. ಜೈಶಂಕರ್ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದರು.

ಭಾರತ-ತಾಲಿಬಾನ್ ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥ

- ಭಯೋತ್ಪಾದನಾ ಕಾಳಜಿಗಳಿಗೆ ಭರವಸೆ: ಯಾವುದೇ ಗುಂಪು ತನ್ನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ದೇಶದ ವಿರುದ್ಧ ಬಳಸಲು ಅನುಮತಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಫ್ಘಾನಿಸ್ತಾನ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಭರವಸೆ ನೀಡಿತು.
- ಭಾರತದ ರಾಯಭಾರ ಕಚೇರಿ ಪುನರಾರಂಭ: ಕಾಬೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಭಾರತ ತನ್ನ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ರಾಯಭಾರ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ತೆರೆಯಲಿದೆ ಎಂದು ವಿದೇಶಾಂಗ ಸಚಿವ ಎಸ್. ಜೈಶಂಕರ್ ಘೋಷಿಸಿದರು.

- **Diplomatic Context:** Around a dozen countries — including China, Russia, Iran, Pakistan, and Turkey — already operate embassies in Kabul.
- **Strategic Balance:** The move reflects India's pragmatic approach to maintain influence in Afghanistan amid Pakistan and China's growing presence.
- **Counterterrorism Focus:** India's emphasis on Afghan soil not being used for terrorism directly addresses concerns about groups like LeT and JeM.

National Red List Roadmap and Vision 2025-2030

Syllabus:GS3/Environment

In News

- **India has officially launched its National Red List Roadmap and Vision 2025-2030 at the IUCN World Conservation Congress 2025.**
- **It marks a transformative step in species assessment and conservation planning.**

National Red List Roadmap and Vision 2025-2030

- **Mandate** - It envisions publishing **Red Data Books for both flora and fauna**, providing authoritative documentation of threatened species.
- It is developed by the **Zoological Survey of India (ZSI), Botanical Survey of India (BSI), IUCN India, and the Centre for Species Survival.**
- India aims to publish National Red Data Books for both flora and fauna by 2030.

Key Features

- It will assess nearly **11,000 species of plants and animals by 2030**, including terrestrial and marine biodiversity
- It adheres to **IUCN Red List protocols and supports India's commitments under the Convention on Biological Diversity and the Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework.**

- **ರಾಜತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಷಯ :** ಚೀನಾ, ರಷ್ಯಾ, ಇರಾನ್, ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಮತ್ತು ಟರ್ಕಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಡಜನ್ ದೇಶಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಕಾಬೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ರಾಯಭಾರ ಕಚೇರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.
- **ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಸಮತೋಲನ :** ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಮತ್ತು ಚೀನಾದ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯ ನಡುವೆಯೂ ಅಫಘಾನಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಭಾರತದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ವಿಧಾನವನ್ನು ಈ ಕ್ರಮವು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ.
- **ಭಯೋತ್ಸಾದನಾ ನಿಗ್ರಹದತ್ತ ಗಮನ:** ಅಫಘಾನ್ ನೆಲವನ್ನು ಭಯೋತ್ಸಾದನೆಗೆ ಬಳಸಬಾರದು ಎಂಬ ಭಾರತದ ಮಹತ್ವವು ಎಲ್‌ಇಟಿ ಮತ್ತು ಜೆಇಎಂ ನಂತಹ ಗುಂಪುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಕಳವಳಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿ 2025-2030

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ:GS3/ಪರಿಸರ

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- ಭಾರತವು ತನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿ 2025-2030 ಅನ್ನು ಐಯುಸಿಎನ್ ವಿಶ್ವ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ 2025 ರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದೆ .
- ಇದು ಜಾತಿಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪರಿವರ್ತನಾಶೀಲ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿ 2025-2030

- **ಆದೇಶ** - ಇದು ಅಳಿವಿನಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಅಧಿಕೃತ ದಾಖಲಾತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ಎರಡಕ್ಕೂ ರೆಡ್ ಡೇಟಾ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ .
- ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಾಣಿಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆ (ZSI), ಭಾರತೀಯ ಸಸ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮೀಕ್ಷೆ (BSI), ಭಾರತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ಯಾನವನ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗಳ ಉಳಿವಿನ ಕೇಂದ್ರ (Centre for Species Survival) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿವೆ
- ಭಾರತವು 2030 ರ ವೇಳೆಗೆ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೆಂಪು ದತ್ತಾಂಶ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳು

- ಭೂಮಿಯ ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸುಮಾರು **11,000 ಜಾತಿಯ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು** ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತದೆ .
- ಇದು IUCN ರೆಡ್ ಲಿಸ್ಟ್ ಪ್ರೋಟೋಕಾಲ್‌ಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಸಮಾವೇಶ ಮತ್ತು ಕುನ್ಮಿಂಗ್-ಮಾಂಟ್ರಿಯಲ್ ಜಾಗತಿಕ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಬದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತದೆ.

- It includes a centralized digital platform for data collection, monitoring, and public access to conservation status.

Relevance for India

- India, one of the world's 17 megadiverse countries, is home to four of the 36 global biodiversity hotspots, the Himalayas, Western Ghats, Indo-Burma, and Sundaland.
- It occupies just 2.4% of the world's land area and it harbours nearly 8% of global flora and 7.5% of global fauna, with over 28% of plants and 30% of animals being endemic.

Sawalkote Hydroelectric Project Syllabus: GS1/Geography

In News

- Recently, an apex committee of the Environment Ministry has accorded a fresh environmental clearance to the Sawalkote hydroelectric project.

Sawalkote Hydroelectric Project

- **Origin:** First proposed 1984,
- **Location** - It is a run-of-the-river hydroelectric initiative located on the **Chenab River in Jammu and Kashmir.**
- **Developed by** - National Hydroelectric Power Corporation (NHPC).
- **Energy capacity** - It is one of India's largest hydroelectric projects in the Indus basin, with a **proposed capacity of 1,856 MW.**

Additional Information - Chenab river

Bharat Taxi

Syllabus: GS2/ Governance

In News

- A new cooperative ride-hailing platform called "Bharat Taxi" is set to launch in December 2025.

- ಇದು ದತ್ತಾಂಶ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಡಿಜಿಟಲ್ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ

- ವಿಶ್ವದ 17 ಬೃಹತ್ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಭಾರತವು , 36 ಜಾಗತಿಕ ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು , ಹಿಮಾಲಯ, ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳು, ಇಂಡೋ-ಬರ್ಮಾ ಮತ್ತು ಸುಂಡಾಲ್ಯಾಂಡ್‌ಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಯಾಗಿದೆ .
- ವಿಶ್ವದ ಭೂಪ್ರದೇಶದ ಕೇವಲ 2.4% ನಷ್ಟು ಭಾಗವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಸಸ್ಯವರ್ಗದ ಸುಮಾರು 8% ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ 7.5% ಅನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ , ಇದರಲ್ಲಿ 28% ಕ್ಷಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಸ್ಯಗಳು ಮತ್ತು 30% ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿವೆ.

ಸಾವಲ್ಕೋಟ್ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS1/ಭೂಗೋಳ

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಪರಿಸರ ಸಚಿವಾಲಯದ ಉನ್ನತ ಸಮಿತಿಯು ಸಾವಲ್ಕೋಟ್ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಗೆ ಹೊಸ ಪರಿಸರ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದೆ.

ಸಾವಲ್ಕೋಟ್ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆ

- **ಮೂಲ:** ಮೊದಲು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದು 1984 ,
- **ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರದ ಚೆನಾಬ್ ನದಿಯ ಮೇಲೆ** ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ನದಿಯ ಮೂಲಕ ಹರಿಯುವ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿದೆ .
- **ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದವರು** - ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ನಿಗಮ (NHPC).
- **ಇಂಧನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ** - ಇದು ಸಿಂಧೂ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, 1,856 ಮೆಗಾವ್ಯಾಟ್ ಪ್ರಸ್ತಾವಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿ - ಚೆನಾಬ್ ನದಿ

ಭಾರತ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS2 / ಆಡಳಿತ

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- "ಭಾರತ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ" ಎಂಬ ಹೊಸ ಸಹಕಾರಿ ಸವಾರಿ-ಸೇವೆ ವೇದಿಕೆಯು ಡಿಸೆಂಬರ್ 2025 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಲಿದೆ.

Bharat Taxi

- **Launched by -** The platform is being built with support from the National e-Governance Division (NeGD) and will integrate with national digital platforms like DigiLocker and UMANG.
- **Promotion:** The initiative is jointly promoted by a number of major cooperative and financial institutions, including NCDC, IFFCO, Amul, KRIBHCO, NAFED, NABARD, NDDDB, and NCEL.
- **Mission:** It aims to create a driver-owned platform that provides higher earnings for drivers, transparent fares for riders, and an inclusive mobility ecosystem.
- **Significance -** The service is designed to compete with private ride-hailing services like Ola and Uber, without surge pricing, by leveraging a cooperative pricing model.

CCRAS Launches SPARK 4.0

Syllabus: GS2/ Governance

In News

- The Central Council for Research in Ayurvedic Sciences (CCRAS), under the Ministry of Ayush, announced the fourth edition of its flagship Studentship Program for Ayurveda Research Ken (SPARK) for 2025-26.

Studentship Program for Ayurveda Research Ken (SPARK)

- **Objective -** It aims to promote scientific curiosity and research skills among undergraduate Ayurveda students across the country.

Features -

- Under SPARK-4.0, 300 Bachelor of Ayurvedic Medicine and Surgery (BAMS) students from colleges recognised by the National Commission for Indian System of Medicine (NCISM) would be receiving a studentship of ₹50,000, disbursed as ₹25,000 per month over two months.

ಭಾರತ್ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ

- ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವರು - ಈ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಇ-ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗದ (NeGD) ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇದು ಡಿಜಿಲಾಕರ್ ಮತ್ತು ಉಮಾಂಗ್‌ನಂತಹ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಚಾರ: ಈ ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು NCDC, IFFCO, ಅಮಲ್, KRIBHCO, NAFED, NABARD, NDDDB, ಮತ್ತು NCEL ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರಮುಖ ಸಹಕಾರಿ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಜಂಟಿಯಾಗಿ ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತಿವೆ.
- ಧ್ಯೇಯ: ಚಾಲಕರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಳಿಕೆ, ಸವಾರರಿಗೆ ಪಾರದರ್ಶಕ ದರಗಳು ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಗತ ಚಲನಶೀಲ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಚಾಲಕ-ಮಾಲೀಕತ್ವದ ವೇದಿಕೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಇದು ಹೊಂದಿದೆ.
- ಮಹತ್ವ - ಸಹಕಾರಿ ಬೆಲೆ ನಿಗದಿ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಓಲಾ ಮತ್ತು ಉಬರ್‌ನಂತಹ ಖಾಸಗಿ ರೈಡ್-ಹೇಲಿಂಗ್ ಸೇವೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ಈ ಸೇವೆಯನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

CCRAS ನಿಂದ SPARK 4.0 ಬಿಡುಗಡೆ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS2 / ಆಡಳಿತ

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- ಆಯುಷ್ ಸಚಿವಾಲಯದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಆಯುರ್ವೇದ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಂಡಳಿ (CCRAS), 2025-26ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಮುಖ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾದ ಆಯುರ್ವೇದ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೆನ್ (SPARK) ನ ನಾಲ್ಕನೇ ಆವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ.

ಆಯುರ್ವೇದ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೆನ್ (SPARK)

- ಉದ್ದೇಶ - ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಪದವಿಪೂರ್ವ ಆಯುರ್ವೇದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕುತೂಹಲ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೌಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಇದರ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು -

- SPARK-4.0 ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾರತೀಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಯೋಗ (NCISM) ದಿಂದ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆದ ಕಾಲೇಜುಗಳ 300 ಬ್ಯಾಚುಲರ್ ಆಫ್ ಆಯುರ್ವೇದ ಔಷಧ ಮತ್ತು ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ (BAMS) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ₹50,000 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿದ್ದು, ಎರಡು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ₹25,000 ರಂತೆ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

- The student would get short-term independent research projects and a certificate on completion.
- Significance - to strengthen Ayurveda's research ecosystem.

Three Major Ports Recognised as Green Hydrogen Hubs Under The National Green Hydrogen Mission

Syllabus:GS3/Environment

In News

- The Ministry of New and Renewable Energy has designated Deendayal, V.O. Chidambaranar, and Paradip ports as Green Hydrogen Hubs under the National Green Hydrogen Mission.

Green Hydrogen

- **Green Hydrogen:** It is produced using electrolysis of water with electricity generated by renewable energy.
- **Benefit:** It is a clean burning element that can decarbonise a range of sectors including iron and steel, chemicals, and transportation.
- Hydrogen can be stored for long periods of time which can be used to produce electricity using fuel cells.

National Green Hydrogen Mission

- **Aim:** To make India a global hub for the production of green hydrogen.
- **Implementing Ministry:** Ministry of New and Renewable Energy(MNRE)

Additional Information - Hydrogen

- **Symbol and Atomic number** - Hydrogen is the chemical element with the symbol **H** and atomic number **1**.
- Hydrogen is the **lightest element and the most abundant chemical substance in the universe**, constituting roughly 75% of all normal matter.

- ವಿದ್ಯುದ್ಧಿಯು ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಶೋಧನಾ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ನಂತರ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.
- ಮಹತ್ವ - ಆಯುರ್ವೇದ ಸಂಶೋಧನಾ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಸಿರು ಜಲಜನಕ ಮಿಷನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರಮುಖ ಬಂದರುಗಳು ಹಸಿರು ಜಲಜನಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ:GS3/ಪರಿಸರ

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- ಹೊಸ ಮತ್ತು ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಸಚಿವಾಲಯವು ದೀನದಯಾಳ್, ವಿ.ಒ. ಚಿದಂಬರನಾರ್ ಮತ್ತು ಪಾರಾದೀಪ್ ಬಂದರುಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಸಿರು ಹೈಡ್ರೋಜನ್ ಮಿಷನ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಹೈಡ್ರೋಜನ್ ಹಬ್ಗಳಾಗಿ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದೆ.

ಹಸಿರು ಹೈಡ್ರೋಜನ್

- ಹಸಿರು ಹೈಡ್ರೋಜನ್: ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ವಿದ್ಯುತ್‌ನೊಂದಿಗೆ ನೀರಿನ ವಿದ್ಯುದ್ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಇದನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಪ್ರಯೋಜನ: ಇದು ಶುದ್ಧವಾದ ಉರಿಯುವ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದು, ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕು, ರಾಸಾಯನಿಕಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಡಿಕಾರ್ಬೋನೈಸ್ ಮಾಡಬಹುದು.
- ಹೈಡ್ರೋಜನ್ ಅನ್ನು ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು, ಇದನ್ನು ಇಂಧನ ಕೋಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿದ್ಯುತ್ ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಬಳಸಬಹುದು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಸಿರು ಹೈಡ್ರೋಜನ್ ಮಿಷನ್

- ಗುರಿ : ಭಾರತವನ್ನು ಹಸಿರು ಹೈಡ್ರೋಜನ್ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಜಾಗತಿಕ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು .
- ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಸಚಿವಾಲಯ: ಹೊಸ ಮತ್ತು ನವೀಕರಿಸಬಹುದಾದ ಇಂಧನ ಸಚಿವಾಲಯ (MNRE)

ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿ - ಹೈಡ್ರೋಜನ್

- ಚಿಹ್ನೆ ಮತ್ತು ಪರಮಾಣು ಸಂಖ್ಯೆ - ಹೈಡ್ರೋಜನ್ H ಚಿಹ್ನೆ ಮತ್ತು ಪರಮಾಣು ಸಂಖ್ಯೆ 1 ಹೊಂದಿರುವ ರಾಸಾಯನಿಕ ಅಂಶವಾಗಿದೆ .
- ಹೈಡ್ರೋಜನ್ ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಗುರವಾದ ಅಂಶ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಹೇರಳವಾಗಿರುವ ರಾಸಾಯನಿಕ ವಸ್ತುವಾಗಿದ್ದು, ಎಲ್ಲಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಸ್ತುವಿನ ಸರಿಸುಮಾರು 75% ರಷ್ಟಿದೆ.

- It is colorless, odorless, tasteless, non-toxic, and highly combustible gas.

Biomedical Research Career Programme Syllabus: GS3/Science and Technology

Context

- The Union Cabinet has approved Phase III of the Biomedical Research Career Programme (BRCP).

Biomedical Research Career Programme (BRCP)

- It is a strategic investment in **India's health and innovation landscape, supported by a ₹1,500 crore Indo-UK partnership** that aligns global expertise with national priorities.
- **Aim:** To build a world-class research ecosystem in biomedical sciences, clinical, and public health research
- **Expected Outcomes:** The initiative targets training 2,000+ researchers, high-impact publications, patentable discoveries, and peer recognition.

THE World University Rankings 2026 Syllabus: Miscellaneous

Context

- Oxford University has maintained its global number one ranking for the tenth consecutive year, according to the Times Higher Education (THE) World University Rankings 2026.

THE World University Rankings 2026

- Published by - **Times Higher Education**
- **Objective** - It evaluates 2,191 universities from 115 countries and territories across 18 performance indicators in five areas: **teaching, research environment, research quality, international outlook, and industry impact.**

- ಇದು ವಾಸನೆಯಿಲ್ಲದ, ರುಚಿಯಿಲ್ಲದ, ವಿಷಕಾರಿಯಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ದಹನಕಾರಿ ಅನಿಲವಾಗಿದೆ.

ಬಯೋಮೆಡಿಕಲ್ ಸಂಶೋಧನಾ ವೃತ್ತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS3/ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ

ಸಂದರ್ಭ

- ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ (BRCP) ನ ಹಂತ III ಅನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿದೆ .

ಬಯೋಮೆಡಿಕಲ್ ಸಂಶೋಧನಾ ವೃತ್ತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (BRCP)

- ಇದು ಭಾರತದ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನಾವೀನ್ಯತೆ ಭೂದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಹೂಡಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಜಾಗತಿಕ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆದ್ಯತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸುವ ₹1,500 ಕೋಟಿ ಭಾರತ-ಯುಕೆ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬೆಂಬಲಿತವಾಗಿದೆ.
- ಗುರಿ: ಜೈವಿಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಜ್ಞಾನಗಳು, ಕ್ಲಿನಿಕಲ್ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ದರ್ಜೆಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು.
- ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು : ಈ ಉಪಕ್ರಮವು 2,000+ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು, ಪೇಟೆಂಟ್ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ಗೆಳೆಯರ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ವಿಶ್ವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಶ್ರೇಯಾಂಕಗಳು 2026 ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: ಇತರ

ಸಂದರ್ಭ

- ಟೈಮ್ಸ್ ಹೈಯರ್ ಎಜುಕೇಶನ್ (THE) ವಿಶ್ವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಶ್ರೇಯಾಂಕಗಳು 2026 ರ ಪ್ರಕಾರ, ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಸತತ ಹತ್ತನೇ ವರ್ಷವೂ ತನ್ನ ಜಾಗತಿಕ ನಂಬರ್ ಒನ್ ಶ್ರೇಯಾಂಕವನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದೆ.

ವಿಶ್ವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಶ್ರೇಯಾಂಕಗಳು 2026

- ಪ್ರಕಟಣೆ - ಟೈಮ್ಸ್ ಹೈಯರ್ ಎಜುಕೇಶನ್
- ಉದ್ದೇಶ - ಇದು ಬೋಧನೆ, ಸಂಶೋಧನಾ ಪರಿಸರ, ಸಂಶೋಧನಾ ಗುಣಮಟ್ಟ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಮದ ಪ್ರಭಾವ ಎಂಬ ಐದು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ 18 ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಸೂಚಕಗಳಲ್ಲಿ 115 ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳ 2,191 ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುತ್ತದೆ .

- Beyond the top 100, universities are assigned “rank bands” instead of specific positions.

University rankings 2026: Highlights

- **India: Ranked as the second most-represented country, behind only the U.S., with a record 128 institutions** — up from 107 last year and just 19 in 2016.
- **The Indian Institute of Science is placed in the 201–250 rank band**, followed by **Saveetha Institute of Medical and Technical Sciences at 351–400**.
- **China: Five universities are in the top 40**, up from three last year. **Tsinghua University, ranked 12th, remains Asia’s top university**.
- **United States: Seven of the top 10 positions are occupied by the US**.

Official Visit of the UK Prime Minister to India Syllabus: GS2/IR

In News

- **The Prime Ministers of India and the UK have reaffirmed the India-UK Comprehensive Strategic Partnership during the recent official UK PM visit to India.**

Key Outcomes

- **Economic & Trade:** Strengthening of the **UK-India Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA)**, expected to **boost market access, reduce tariffs, and generate jobs**.
- **Climate & Energy:** Establishment of advanced R&D centres in AI and climate change, and launch of **Critical Minerals Supply Chain Observatory, including a new campus at IIT-ISM Dhanbad**.
- Agreed to cooperate on Offshore Wind and through the **Global Clean Power Alliance (GCPA)**.

- ಅಗ್ರ 100ರ ಆಚೆಗೆ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನಗಳ ಬದಲಿಗೆ “ಶ್ರೇಯಾಂಕ ಬ್ಯಾಂಡ್‌ಗಳನ್ನು” ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

2026 ರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಶ್ರೇಯಾಂಕಗಳು: ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು

- ಭಾರತ: ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ಎರಡನೇ ದೇಶವಾಗಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ, ಅಮೆರಿಕ ನಂತರ, ದಾಖಲೆಯ 128 ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ - ಕಳೆದ ವರ್ಷ 107 ಮತ್ತು 2016 ರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 19 ರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.
- ಭಾರತೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯು 201-250 ಶ್ರೇಯಾಂಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ, ನಂತರ ಸವಿತಾ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯು 351-400 ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.
- ಚೀನಾ: ಐದು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಟಾಪ್ 40 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದ್ದು, ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಮೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದ್ದವು. 12ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ತ್ಸಿಂಗ್‌ವಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಏಷ್ಯಾದ ಟಾಪ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ.
- ಅಮೆರಿಕ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನ : ಅಗ್ರ 10 ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಏಳು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಅಮೆರಿಕ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ .

ಯುಕೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯವರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅಧಿಕೃತ ಭೇಟಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS2/IR

ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲಿ

- ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಯುಕೆ ಪ್ರಧಾನಿಯವರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಅಧಿಕೃತ ಭೇಟಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಯುಕೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಭಾರತ-ಯುಕೆ ಸಮಗ್ರ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಪಾಲುದಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು

- ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ: ಯುಕೆ-ಭಾರತ ಸಮಗ್ರ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರ ಒಪ್ಪಂದ (ಸಿಇಟಿಎ) ವನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ, ಸುಂಕಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ .
- ಹವಾಮಾನ ಮತ್ತು ಇಂಧನ: ಕೃತಕ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿದ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಮತ್ತು ಐಐಟಿ-ಐಎಸ್‌ಎಂ ಧನ್‌ಬಾದ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕ್ಯಾಂಪಸ್ ಸೇರಿದಂತೆ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಖನಿಜಗಳ ಸರಬರಾಜು ಸರಪಳಿ ವೀಕ್ಷಣಾಲಯದ ಪ್ರಾರಂಭ .
- ಆಫ್‌ಶೋರ್ ವಿಂಡ್ ಮತ್ತು ಗ್ಲೋಬಲ್ ಕ್ಲೀನ್ ಪವರ್ ಅಲೈಯನ್ಸ್ (GCPA) ಮೂಲಕ ಸಹಕರಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರು.
- ಭಾರತ-ಯುಕೆ ಹವಾಮಾನ ಹಣಕಾಸು ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.

- **Launched the India-UK Climate Finance Initiative.**
- **Defence and Security:** Enhanced cooperation on maritime security in the Indo-Pacific, including establishing a **Regional Maritime Security Centre of Excellence (RMSCE)** under India's Indo-Pacific Oceans Initiative.
- **India-UK Connectivity and Innovation Centre**

Appointment of District Judges
Syllabus: GS2/Polity and Governance

Context

- The Supreme Court unanimously held that judicial officers who have completed seven years of practice as advocates before joining the service will be eligible for direct recruitment as District Judges under Article 233.

Eligibility Expansion for District Judges

- Previously, only practising lawyers with seven years' experience could be directly appointed; in-service judicial officers were excluded.
- The Court held that Article 233(2) provides for qualification for advocates but does not specify any separate qualification for in-service candidates.

Appointment of District Judges

- **Authority of Appointment:** District judges are appointed by the Governor of the State, but only after consulting the High Court of that state.
- This ensures judicial independence, giving the High Court a significant role in selection.
- **Eligibility:** Traditionally, appointments were made from:
- Members of the State Judicial Service (subordinate judicial officers), or practising advocates with a minimum of 7 years' experience.
- Recent judicial interpretations have clarified that judicial officers with 7 years of prior Bar experience before joining the judicial service are also eligible for elevation to District Judge.

- ರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆ: ಭಾರತದ ಇಂಡೋ-ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಸಾಗರ ಉಪಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಾಗರ ಭದ್ರತಾ ಕೇಂದ್ರ (RMSCE) ಸ್ಥಾಪನೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಇಂಡೋ-ಪೆಸಿಫಿಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಡಲ ಭದ್ರತೆಯ ಕುರಿತು ವರ್ಧಿತ ಸಹಕಾರ .
- ಭಾರತ-ಯುಕೆ ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ನಾವೀನ್ಯತೆ ಕೇಂದ್ರ

ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನೇಮಕಾತಿ

ಪಠ್ಯಕ್ರಮ: GS2/ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತ

ಸಂದರ್ಭ

- ಸೇವೆಗೆ ಸೇರುವ ಮೊದಲು ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ವಕೀಲರ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿದ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ವಿಧಿ 233 ರ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ನೇರ ನೇಮಕಾತಿಗೆ ಅರ್ಹರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಸರ್ವಾನುಮತದಿಂದ ತೀರ್ಪು ನೀಡಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ಅರ್ಹತಾ ವಿಸ್ತರಣೆ

- ಹಿಂದೆ, ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವ ಹೊಂದಿರುವ ವಕೀಲರನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೇರವಾಗಿ ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು; ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಡಲಾಗಿತ್ತು.
- 233(2) ನೇ ವಿಧಿಯು ವಕೀಲರಿಗೆ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಆದರೆ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದೆ.

ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರ ನೇಮಕಾತಿ

- **ನೇಮಕಾತಿ ಅಧಿಕಾರ:** ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ನೇಮಕ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಆ ರಾಜ್ಯದ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿದ ನಂತರವೇ.
- ಇದು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ, ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೈಕೋರ್ಟ್‌ಗೆ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.
- **ಅರ್ಹತೆ:** ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ, ನೇಮಕಾತಿಗಳನ್ನು ಇವರಿಂದ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು:
- ರಾಜ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಸೇವೆಯ ಸದಸ್ಯರು (ಅಧೀನ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು), ಅಥವಾ ಕನಿಷ್ಠ 7 ವರ್ಷಗಳ ಅನುಭವ ಹೊಂದಿರುವ ವಕೀಲರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು .
- ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಾಗಿ ಬಡ್ತಿ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರು ಎಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ ನ್ಯಾಯಾಂಗ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿವೆ .

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಶುಭಾಶಯಗಳು

ಕೆ.ಪಿ.ಎಸ್.ಸಿ ಪ್ರಿಲಿಮ್ಸ್-ಕಮ್-ಮೇನ್ಸ್ 2025 ಬೆಂಗಳೂರು

ಬ್ಯಾಚ್-07 : ಪ್ರಾರಂಭ 10ನೇ ನವೆಂಬರ್ 2025
**ಆಫ್‌ಲೈನ್ [ಬೆಂಗಳೂರು]
& ಆನ್‌ಲೈನ್**
ತರಗತಿಯ ಮಾಧ್ಯಮ - ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ
ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅವಧಿ - 8 ರಿಂದ 9 ತಿಂಗಳು
ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು

ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಂಯೋಜಿತ ತರಗತಿಗಳು

ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಉಚಿತ ಟೆಸ್ಟ್ ಸರಣಿ

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ

ಮುಖ್ಯಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿನ ಉತ್ತರ ಬರೆಯುವ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ನೀಡಲಾಗುವುದು

ಅನುಭವಿ ತರಬೇತುದಾರರಿಂದ ಮೂಲಭೂತ ಮತ್ತು ಮುಂದುವರಿದ ತರಗತಿಗಳು

ಸಂಪೂರ್ಣ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಸಮಗ್ರ ಬೋಧನೆ

**SUBSCRIBE
HERE**

 ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ
ವಿನಯ್ ಕುಮಾರ್ ಜಿ ಬಿ
 ಸಂಸ್ಥಾಪಕರು ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶಕರು ಇನ್‌ಸೈಟ್ಸ್ ಐಎಎಸ್

ಶುಲ್ಕ:
ಬೆಂಗಳೂರು (ಆಫ್‌ಲೈನ್):
~~Rs. 60,000/-~~
 incl. taxes

₹ 54,000/-

till 8th Nov. 2025

ಬೆಂಗಳೂರು (ಆನ್‌ಲೈನ್):
~~Rs. 50,000/-~~
 incl. taxes

₹ 45,000/-

till 8th Nov. 2025

Early Bird Offer:
DISCOUNT
10%
ತರಬೇತುದಾರರು

ಶಮಂತ್ ಸರ್
 ಮಾನಸಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

ಗಿರಿಧರ್ ಸರ್
 ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ

ಶಿವಾಮಂದ್ ಸರ್
 ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ

ಶಶಾಂಕ್ ಸರ್
 ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ

ಧ್ರುವ ಸರ್
 ಭೂಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ

ನವೀನ್ ಸರ್
 ಇತಿಹಾಸ

ನಂದನ್ ಸರ್
 ಪರಿಸರ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ವಿದ್ಯಮಾನ

ಮೋಹನ್ ಸರ್
 ಅರ್ಥಿಕತೆ
 (HONORARY ADVISOR)

ಪ್ರಜ್ವಲ್ ಸರ್
 ಸಮಾಜ

ಶ್ರೀಕಾಂತ್ ಸರ್
 ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರ, ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ

ವಿನಾಯಕ್ ಸರ್
 ಇತಿಹಾಸ

ವಿಜಯ್ ಕುಮಾರ್ ಸರ್
 ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ

ಲಿಂಗರಾಜು ಸರ್
 ಪ್ರಬಂಧ, ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಬರವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಅನುವಾದ

ಯೋಗಾನಂದ ಸರ್
 ಕೃಷಿ

ಬೆಂಗಳೂರು ಕಚೇರಿ:

INSTA KAS , 1134/1, 2 ನೇ ಮಹಡಿ, ಶರಾವತಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ, ಸರ್ವಿಸ್ ರಸ್ತೆ, ಅತ್ತಿಗುಪ್ಪೆ ಮೆಟ್ರೋ ನಿಲ್ದಾಣದ ಎದುರು, RPC ಲೇಔಟ್, ವಿಜಯನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು - 560040.

ಸಂಪರ್ಕ:

08069405206

ಮೇಲ್:

support@insightsias.com

www.insightsonindia.com
instacourses.insightsonindia.com

ಶಾಖೆಗಳು: ಬೆಂಗಳೂರು | ದೆಹಲಿ | ಶ್ರೀನಗರ | ಧಾರವಾಡ

RAKSHAKA

PSI / ESI / FDA / SDA / ALL GROUP C TEST SERIES

STARTS ON: 27TH OCTOBER 2025

FEATURES

- High quality Questions and detailed synopsis
- Comprehensive coverage of syllabus
- Instant results with Analytics
- Sectional and Full length practice
- Mentorship Support
- Affordable and Accessible

11 + **8** = **19**
SECTIONAL TESTS   FULL LENGTH TESTS   TOTAL TESTS

SUBSCRIBE HERE

TIME TABLE

FEES - OFFLINE

~~₹3000/-~~ **₹2400/-**

Only till 25th Oct. 2025

DISCOUNT

20% OFF

FEES - ONLINE

~~₹2000/-~~ **₹1600/-**

Only till 25th Oct. 2025

DISCOUNT

20% OFF

Bengaluru Office:
2nd floor, 30 feet, 1133/B, Service Rd,
opposite to Bunt's Sangha, Hampi
Nagar, RPC Layout, Vijayanagar,
Bengaluru, Karnataka 560040

Contact:
08069405206

Mail:
support@insightsias.com

www.insightsonindia.com
instacourses.insightsonindia.com

Branches: Bengaluru | Delhi | Srinagar | Davanagere